miniului românesc s-a contopit cu biografiile oamenilor de aici, istoria uzinei identificîndu-se cu noua tinereţe a bătrînului oraş de pe malul stîng al Oltului, considerat astăzi „Cetatea aluminiului românesc".

Dar Slatina nu înseamnă numai „ALRO"

★

O convorbire cu tovarăşul Gheorghe Constantin, secretar al comitetului judeţean de partid al judeţului Olt, mă face să regret că am plecat de atîta timp de pe aceste meleaguri.

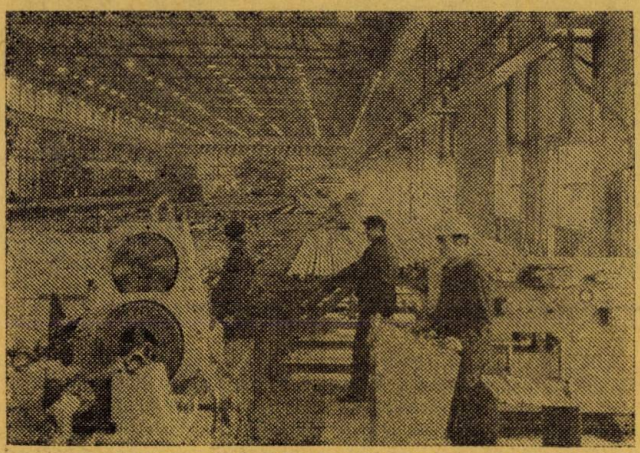

Slatina — secţia de prelucrat aluminiu

— Poate că te vei întoarce, zîmbeşte interlocutorul meu. Noi chiar urmărim să realizăm o concentrare de forţe autohtone pentru a ne realiza marile obiective.

— Şi care sînt aceste obiective mari?

— Mai întîi un nou pilon industrial al metalului alb adică Uzina de prelucrare, unde aluminiul va fi valorificat în mod superior sub formă de bare, ţevi, tablă, benzi, folii, tîmplărie mecanică. În 1975 vor lucra aici mii de lucrători. Mai este apoi Fabrica de produse carbonoase, care, de asemenea se înalţă pe platforma industrială a Slatinei şi care livrează din 1970 primele şarje de electrozi, blocuri carbonice pentru furnale, blocuri catodice şi plăci pentru electroliza aluminiului. Salba industrială a Slatinei mai cuprinde fabrici de tricotaje cu o producţie anuală de 4.000 de tone fire de bumbac, 25 milioane mp de ţesătură crudă, 50 de milioane mp capacităţi finisate. Aici vor lucra peste 4.000 de muncitori. Avînd în vedere că vor începe să producă zonele viticole, în anul 1973 va funcţiona la Slatina un depozit de condiţionat şi îmbuteliat vinuri cu o capacitate de sute de vagoane.

În judeţul Olt avem 860 formaţii artistice cu peste 30.000 de membri. Aceasta înseamnă la 12 locuitori un artist amator! Ce valoare au aceste formaţii artistice? Vă dau numai un exemplu. Ansamblul folcloric „Căluşul" din Scorniceşti a avut un succes remarcabil la Salzburg, apoi în Olanda. Un eminent specialist olandez Cristian Vorbest, preşedintele Federaţiei culturale olandeze „Kasporgo" a declarat că spectacolul dat de Ansamblul folcloric „Căluşul" din Scorniceşti „este un adevărat eveniment artistic şi mulţumind din toată inima locuitorilor din Scorniceşti, mulţumeşte României". Asemenea succese s-au obţinut şi la Viena.

— Dar gloria cucerită de „ALRO" este de neegalat.

— Aşa este, dar nu ne oprim aici. Prin Fabrica de boghiuri din Balş punem bazele industriei constructoare de maşini din judeţul Olt. Aici, printr-un proces tehnologic mecanizat şi automatizat în mare măsură, din două în două minute, montajul va primi o roată pentru vagon! O fabrică de zahăr complet automatizată, va produce anual aproape 3 kg. de zahăr pe cap de locuitor din întreaga ţară. În salba industrială se mai înscrie Tăbăcăria minerală, cea mai mare de acest fel din ţară. Se vor mai prinde, asemenea unor medalioane de preţ în salba industrială a judeţului Olt, Uzina constructoare de vagoane marfă şi Fabrica de lapte praf. Prima va modifica structural profilul oraşului Caracal, un oraş cu bogate tradiţii culturale, dar fără nici o industrie, iar a doua va ridica prestigiul portului Corabia. Nu ne vom opri însă aici. Am prins în salba industrială şi noile oraşe, unde avem o dinamică minunată. Pasiunea constructivă a oamenilor este ca un puls de primăvară. Pulsul de primăvară al Oltului! De exemplu, la Drăgăneşti se va construi o fabrică de ulei şi una de bere, precum şi o filatură de bumbac.

— Într-adevăr, pulsul de primăvară al Oltului face să vibreze tot pămîntul judeţului.

— Aşa este! Acest pămînt al judeţului ascunde în adîncurile lui bogăţii inestimabile. Cine s-ar fi putut gîndi cu ani în urmă că aici sînt bogate zăcăminte de aur negru? Noi, comuniştii, ne-am gîndit şi am găsit. Şi nu zăcăminte sărace, nu! Şi nici cîteva! Poate, însă, nu ştim nici noi cîte vor mai fi încă în afară de cele de la Ciureşti, Potcoava şi Iancu Jianu care s-au impus în atenţia generală.

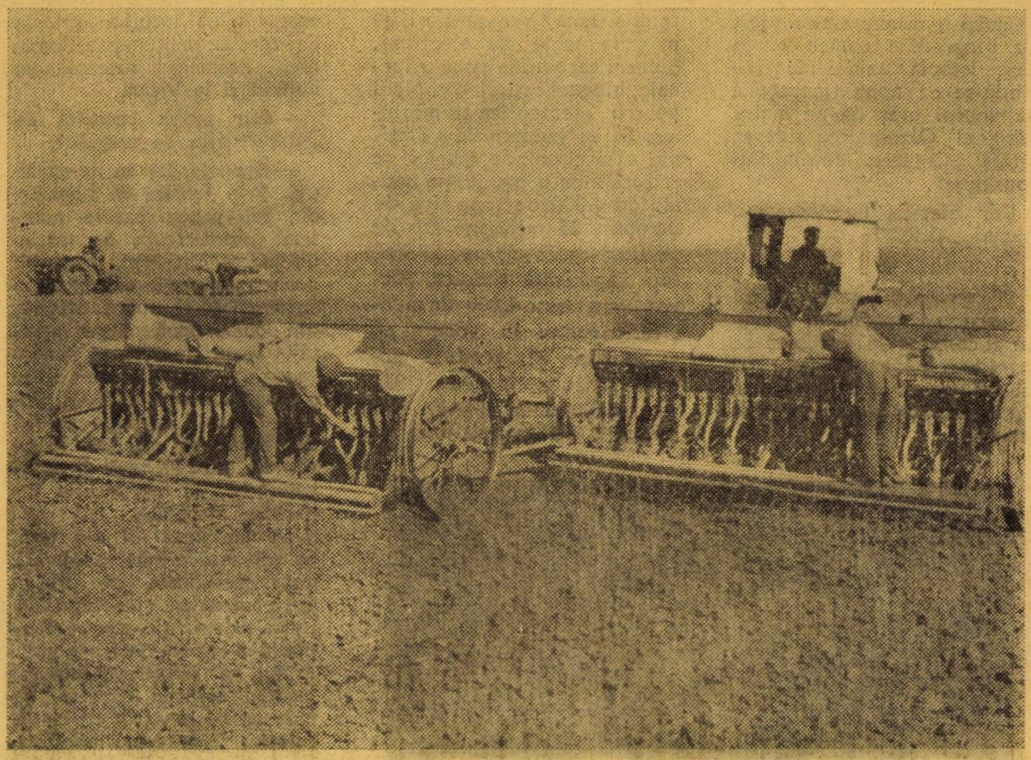

La Drăgănești-Olt se lucrează în cîmp cu mijloace mecanizate

— Dar agricultura?

— Avem în județul Olt 142.000 de familii de săteni, unite în 159 cooperative de producție. Averea pe care o dețin cooperativele agricole este de aproape un miliard de lei, ceea ce înseamnă: 34.600 ha. de teren, 4.000 tractoare, 2.400 combine, 2.700 semănătoare și 150 tractoare legumicole și pomiviticole. În acest sector lucrează aproape 5.000 de tehnicieni, din care peste 500 ingineri și aproape 4.000 tractoriști. Bineînțeles aceste cadre nu sînt suficiente. Ca și în industrie și aici avem obiective mari. Cele trei zone, cea de nord cuprinsă între Vitomirești și Poboru; mijlocie, cuprinsă între Curtișoara și Bălănești și cea de sud cuprinsă între Osica și Dunăre vor putea deveni adevărate izvoare ale belșugului. Pînă în 1975 se vor iriga în sisteme mari 57.600 ha. amenajîndu-se sistemul Sadova-Corabia pe o suprafață de 24.000 ha. și cel din Terasa Corăbiei de 33.000 ha. Vom avea astfel în 1975 — 112.000 ha. irigate, ceea ce reprezintă 30% din suprafața globală a județului. Vom folosi apele Dunării, ale Oltului și Oltețului, construind în acest scop bazine de acumulare și rețele de derivație. Vom continua lucrările de desecare în zona Drăgănești-Potelu-Corabia, precum și cele de ameliorare din zona Doba-Balș-Dobroteasa și vom fertiliza peste 10.000 ha. în zona Corabia pentru culturi de legume, porumb, sfecla de zahăr și pomi fructiferi. Drept rezultat ilustrativ va fi o recoltă de 4.000 kg. de porumb boabe și 3,200 kg. grîu la ha.

Iată ce înțeleg eu prin pulsul de primăvară al Oltului, continuă tovarășul Gh. Constantin. Și de ce sînt sigur că oltenii noștri se vor întoarce la vatră. Noi îi așteptăm. Eu nu am vorbit decît despre unele din obiectivele care vor modifica peisajul **văzut**, cel cu linii concrete, materiale, dar vom acționa și asupra peisajului **nevăzut**, cel al spiritualității, adică al valorilor care se însumează în fondul de conștiință al oamenilor. Ne gîndim să facem din Slatina un centru universitar și o vom face. La fel aici vor funcționa și o serie de obiective culturale. Iar cînd pe apele Oltului vor pluti vapoarele cu excursioniști, într-o altă convorbire, toate acestea vor fi devenit de mult... istorie contemporană! Căci noi cînd vorbim, acționăm!

VIOREL SANDU

— *Am auzit că firma Complexului nostru alimentar v-a costat 100 000 lei!! De ce o demontați!?*

— *Ne-am gîndit să facem o surpriză locuitorilor acestui nou cartier deschizînd aici un magazin de prezentare a peștișorilor exotici!!!*

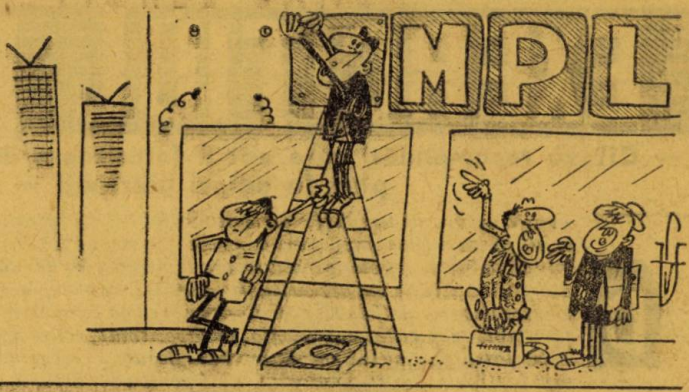

— *N-are nimeni vreo idee cam ce-am mai putea face în cele două ore și jumătate cît ne-au mai rămas pînă la sfîrșitul programului???*

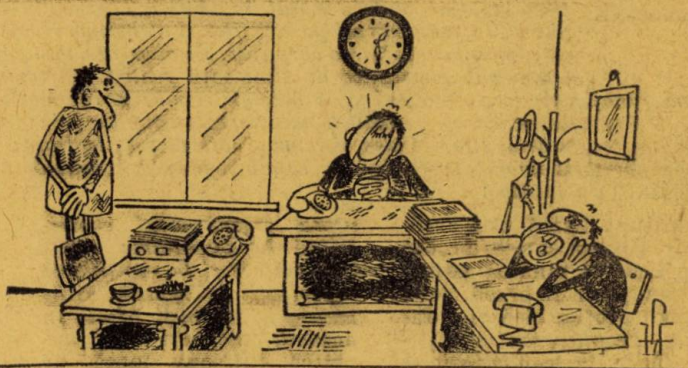

— *Excelentă ideea de-a ține aici conferința dumneavoastră despre alcoolism și consecințele lui nefaste!!!*

— *Vă string puțin? N-aveți nici o grijă! Cu prima ploaie se vor lărgi de-or să vă cadă din picioare!!*

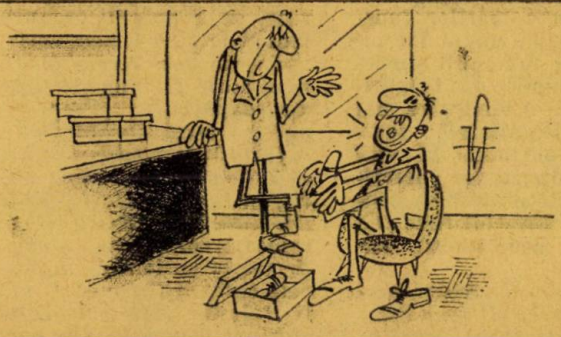

CEL MAI PREȚIOS MEDICAMENT

EXERCIȚIUL FIZIC

— Cîteva recomandări care pot fi folositoare de la vîrste fragede pînă la adînci bătrîneți —

Din cele mai vechi timpuri o serie de medici vestiți recomandau exercițiile fizice și masajul ca un mijloc important de prevenire sau de tratare a diferitelor afecțiuni. Desigur că folosirea acestor proceduri era la nivelul lor de cunoștințe, cu toate acestea multe din aplicațiile de azi ale culturii fizice își trag originea direct din experiența acestor medici iluștri. Astfel, Hipocrate considera că exercițiile fizice și masajul influențează favorabil respirația, circulația, metabolismul, relaxează musculatura și echilibrează activitatea sistemului nervos central. Esculap recomanda alături de medicamente masajul, mișcarea și regimul alimentar pentru vindecarea diferitelor boli. Romanii practicau masajul, băile și înotul, în vestitele Therme, în scopul călirii și fortificării corpului. În tratamentul paraliziilor și al bolilor cronice, Celsius indica exercițiile fizice, masajul și călirea corpului. De asemenea medicul florentin Tadeus de Alberoti recomanda gimnastica de dimineață pentru toți oamenii, considerînd că asigură o bună funcționare organismului și îi mărește rezistența la îmbolnăvire.

Se pot da numeroase exemple în acest sens, totuși pe noi ne interesează atenția pe care o acordăm azi practicării culturii fizice, precum și căile de popularizare a formelor de practicare a ei, în scopul formării unor oameni viguroși, capabili de muncă, contribuind la dezvoltarea armonioasă a corpului și a sănătății.

Cultura fizică este accesibilă tuturor oamenilor, din copilărie și pînă la adînci bătrîneți și îmbracă două forme: profilactică și curativă. *Practicarea exercițiilor fizice în scop curativ se face pentru a facilita vindecarea diferitelor afecțiuni și refacerea funcțională a întregului organism.* Se știe că starea de boală presupune un regim de cruțare la pat, cu efecte negative asupra întregului de organism ca: scăderea tonusului muscular, tulburări metabolice, reducerea mobilității articulare și a capacității de muncă etc. Practicarea exercițiilor fizice în această perioadă sub îndrumarea specialiștilor contribuie la normalizarea marilor funcțiuni care la rîndul lor influențează favorabil procesele biochimice din țesuturi ajutînd la o vindecare mai rapidă. Rezultatele foarte bune obținute în vindecarea diferitelor afecțiuni ne îndreptățesc să considerăm exercițiul fizic „un adevărat medicament natural".

Din punct de vedere profilactic exercițiul fizic are o influență mult mai mare asupra organismului contribuind la dezvoltarea stării de sănătate și la menținerea capacității funcționale și de muncă la un înalt nivel. În această categorie este cuprinsă întreaga masă de oameni, indiferent de vîrstă și sex, dar din păcate foarte mulți nu practică nici un fel de exerciții fizice. Fiecare om dorește ca pe întreaga durată a vieții să fie cît mai sănătos, cu putere de muncă și să fie tînăr o perioadă cît mai lungă, iar la bătrînețe să nu-și piardă prea mult din aspectul fizic și puterea de lucru; toate acestea le putem obține dacă vom introduce în regimul de viață obișnuința de a face zilnic exerciții fizice, de a ne călî organismul și de a ne odihni activ.

Practicarea exercițiilor fizice poate fi începută imediat după naștere și se continuă pe toată durata vieții, ea făcîndu-se cu mijloace adecvate fiecărei perioade a vieții, în funcție de calitățile fizice ale fiecăruia. În cele ce urmează voi analiza sistematic aceste perioade și mijloacele culturii fizice care pot fi folosite fără a solicita eforturi deosebite din partea celor care le practică.

Copilul mic *trebuie să facă o gimnastică specială, masaj și călire, aceasta se face de către părinți sub îndrumarea medicului specialist.* Cultura fizică a copilului mic este strîns legată de aceia a mamei în perioada de alăptare și lăuzie. Materialul documentar de specialitate se găsește în aceste situații prezentat împreună. La vîrsta de grădiniță, 3—6 ani, apoi la școala generală, liceu, facultate, practicarea educației fizice și a sportului îmbracă variate forme ca: gimnastica înainte de lecții, minutul și pauza de cultură fizică, orele de educație fizică, ședințele de cerc sportiv, precum și antrenamentul și competițiile sportive școlare și republicane la care participă cei cu calități fizice specifice unei ramuri sportive. Toate acestea se fac după o programă și o metodică bine stabilită, sub conducerea profesorilor specialiști. Este o mare greșeală din partea părinților care recurg la scutiri de educație fizică pentru copiii lor pe motivul că au note mici și le strică media. În situația că sînt

bolnavi pot fi scutiți de orele de educație fizică, dar trebuie îndrumați către centrele școlare de cultură fizică medicală unde pot face exerciții speciale în funcție de afecțiunea fiecăruia. Maternitatea, situația biologică specială a femeii, nu trebuie să excludă practicarea exercițiilor fizice, acestea au un caracter special și sînt făcute la îndrumarea medicului specialist în diferitele etape ale sarcinii, în scopul dezvoltării normale a sarcinii, ușurării ei și nașterii unor copii sănătoși și armonios dezvoltați.

Pentru a veni în ajutorul celor care îndrăgesc activitatea sportivă voi analiza cîteva forme accesibile de practicare a culturii fizice pe întreaga durată a anului. Una din aceste forme de practicare a culturii fizice o constituie gimnastica de înviorare. Ea se poate efectua în fiecare dimineață după programul transmis la radio sau pentru cei inițiați după un program alcătuit de ei sau extras dintr-o publicație de specialitate. Pentru aceasta voi recomanda cîteva exerciții care vor servi drept model în alcătuirea unui program individual de gimnastică de înviorare. Această gimnastică trebuie să o facă fiecare cetățean, indiferent de vîrstă, într-un costum de baie, pe balcon sau în cameră, cu fereastra deschisă, pe timp de 10—15 minute. Somnul este determinat de oboseala sistemului nervos ca urmare a apariției fenomenului de inhibiție de protecție în scoarța cerebrală, fapt care contribuie la reducerea capacității marilor funcțiuni ale organismului și de aici necesitatea de odihnă prin somn pentru a reface sistemul nervos. La deșteptare există fenomenul de somnolență caracterizat prin moliciune, nehotărîre în acțiuni și dorința de a mai sta în pat. Dacă în aceste momente nu facem cîteva exerciții fizice în aer curat, în vederea stimulării tuturor funcțiunilor organismului și a înlăturării inhibiției de protecție, vom avea o zi greoaie, cu un randament scăzut în muncă, o inexplicabilă stare proastă chiar dacă timpul este senin.

Exerciții de înviorare

Acestea se fac în două feluri: la început în pat și apoi în dreptul ferestrei sau pe balcon. În pat se pot face:

Ex. 1. Întinderea corpului cu ajutorul brațelor și a picioarelor, cu respirație profundă, se face de 4—5 ori.

Ex. 2. Cu corpul bine întins ne rostogolim într-o parte și alta a patului de 3—4 ori.

Ex. 3. Strîngerea picioarelor pe abdomen cu expirarea aerului și apoi întinderea picioarelor cu inspirație, se face de 5—6 ori.

Ex. 4. Ridicarea trunchiului la verticală în poziția de întreg șezînd cu inspirație, apoi revenire în culcat cu expirație, de 5—6 ori. Se pot folosi brațele pentru a ușura execuția mișcării.

Ex. 5. Din poziția de stînd vom face rotații de brațe prin înainte înapoi timp de 30", apoi invers. Rotațiile se fac din ce în ce mai repede (fig. 1). Se pot executa

Fig. 1

și din mers sau tot pe loc cu picioarele depărtate.

Ex. 6. Din poziția stînd, cu brațele oblic înainte, se balansează piciorul stîng la mîna dreaptă apoi revine la loc (timpii 1—2) la fel cu piciorul drept (3—4). Se execută de 7—8 ori cu fiecare picior (fig. 2).

Fig 2.

Ex. 7. Stînd cu picioarele depărtate, se îndoaie genunchii cu sau fără ridicarea călcîielor de pe podea, iar brațele se duc lateral. Se fac 5—10 genoflexiuni. (fig. 3). Se pot efectua și cu picioarele apropiate.

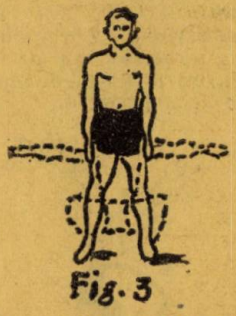

Fig. 3

Ex. 8. Din poziția stînd depărtat, cu mîinile pe șolduri, se face îndoire de trunchi, cu arcuire spre stînga (timpii 1—2), apoi spre dreapta (3—4). Se execută de 5—6 ori în fiecare parte (fig. 4); se pot face și cu brațele sus sau cu palmele la ceafă.

Fig. 4

Ex. 9. Din stînd se pot face 2—3 reprize a 15 secunde de ușoară alergare pe loc (fig. 5).

Fig. 5

Ex. 10. Din stînd, ducerea brațelor prin înainte sus cu extensie și inspirație (timpii 1 — 2), aplecarea trunchiului pînă degetele se ating de podea, cu arcuire și expirație (3—4). Se repetă de 7—8 ori (fig. 6).

Fig. 6

Ex. 11. Din poziția întreg șezînd, culcat pe spate, cu ducerea picioarelor la verticală (timpii 1—2), revenire în șezînd (3—4). Se repetă de 5—6 ori (fig. 7).

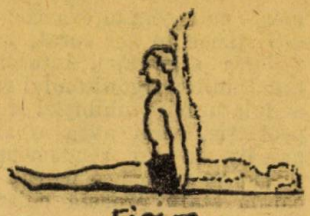

Fig. 7

Ex. 12. Culcat cu fața în jos, palmele sub umeri, se fac 5—10 flotări în brațe (fig. 8 a-b-c). Acestea pot fi făcute cu sprijin pe scaun, masă sau perete.

Fig. 8 a

Fig. 8.b.

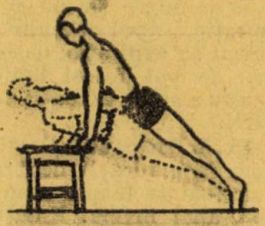

Fig. 8.c

Ex. 13. Culcat cu fața în jos cu brațele lateral sau înainte, se face extensia trunchiului menținută 5—10 secunde. Se repetă de 5 — 10 ori.

Fig. 9

Ex. 14. Stînd cu picioarele depărtate și mîinile pe șolduri, se fac rotații de trunchi cîte 5 în fiecare sens (fig. 10). Se inspiră cînd trunchiul este în extensie și se expiră în flexie, de asemenea se poate face cu brațele sus.

Fig. 10

Ex. 15. Stînd depărtat cu mîinile pe șolduri, se face fandare pe piciorul stîng, apoi se trece fandarea pe piciorul drept (fig. 11). Se fac cîte 5—10 fandări pe fiecare picior.

Fig. 11

Ex. 16. Stînd cu mîinile pe șolduri, se fac sărituri de pe un picior pe altul cu ridicarea laterală a piciorului liber (fig. 12). Se pot

Fig. 12

face 2—3 reprize a 15—30 secunde cu pauze de relaxare și respirație. După aceste exerciții se trece la mers prin cameră cu relaxarea brațelor și picioarelor și respirații profunde. După aceasta se recomandă a se spăla corpul cu apă rece și a se freționa cu un prosop aspru pentru activarea circulației sîngelui.

Altă formă de practicare a culturii fizice o constituie activitatea sportivă din asociațiile sportive. Aceasta poate fi sub formă competițională, pentru cei cu calități fizice deosebite, și sub formă de destindere și recreere, pentru toți ceilalți salariați. Se pot organiza ad-hoc mici partide sportive între diverși cetățeni la popice, șah, tenis de masă și de cîmp, fotbal, înot, patinaj, precum și lecții organizate de gimnastică igienică de întreținere, de 3 ori pe săptămînă. Toate aceste activități sportive pot fi practicate pînă la o vîrstă cît mai înaintată, dacă sînt practicate sistematic din tinerețe.

Week-endul poate fi petrecut în mod diferit în funcție de anotimp. Pescuitul și vînătoarea reprezintă un mijloc excelent de destindere în mijlocul naturii și în plus cere din partea amatorilor un efort fizic destul de mare: deplasări pe jos cu rucsac în spate și mișcările specifice sportului respectiv, repetate de foarte multe ori. Aceste activități au loc în cea mai mare parte a anului și pot fi organizate individual sau în grup de către asociația vînătorilor și pescarilor amatori.

În sezonul estival se pot face numeroase excursii pe jos sau cu mijloace de transport la munte sau mare. Excursiile presupun o pregătire fizică serioasă care poate fi obținută prin practicarea lor sistematică la început pe distanțe mai mici. De asemenea se mai poate practica canotajul pe lacurile din parcuri, înotul în lacuri sau la strand, se pot organiza diferite jocuri la camping sau în oricare loc de popas (volei, fotbal). Iarna se pot organiza excursii la munte la diferite cabane, unde se practică schiul, săniușul, patinajul în localitățile care au patinoare artificiale sau naturale și înotul în bazine acoperite.

Perioada de concediu ne dă posibilitatea de a face o adevărată odihnă activă, cînd programul zilnic trebuie să fie cît mai bogat și atractiv. Este greșită concepția că în concediu trebuie să dormi cît mai mult ca să te odihnești. Odihna cea mai bună este aceia realizată prin practicarea exercițiilor fizice în aer curat. La mare cel mai mult se face înotul și expunerea la soare, apoi jocuri cu mingea pe plajă sau în apă (volei, fotbal, handbal) bineînțeles toate acestea numai sub formă de divertisment. Apoi se pot practica și alte jocuri ca șah, popice, minigolf, canotaj, schi nautic, bicicletă acvatică, excursii etc.

Bătrînețea ridică cele mai mari probleme în ceea ce privește practicarea exercițiilor fizice, aceasta mai ales atunci cînd cei ajunși la vîrstă înaintată nu au practicat nici o activitate fizică, apoi datorită obișnuinței de a sta cît mai mult, a comodității, lipsei de voință și de inițiativă și mai puțin din cauza bolii. Această situație are repercusiuni mari asupra organismului, ca atrofie musculară generală, tulburări respiratorii, cardiovasculare, metabolice, boli de nutriție, deficiențe fizice, iar însănătoșirea se face mai greu în acest caz. La vîrstă înaintată nu se mai pune problema practicării unor ramuri de sport chiar sub formă recreativă, ci sînt alte forme mai simple și accesibile acestora. *Mai mult ca oricînd: la o vîrstă înaintată se pune accent pe: păstrarea stării de sănătate, menținerea capacității funcționale, prelungirea vieții active, prevenirea apariției bătrîneții timpurii. Acestea se pot obține pe două căi: practicarea exercițiilor fizice pe toată durata vieții și cu eficacitate ceva mai scăzută, atunci cînd organismul începe să-și piardă din vigoare și sănătate.* Este bine știut faptul că mai ușor poți păstra tinerețea și sănătatea decît să încerci să o recucerești după ce ai îmbătrînit. Cu toate acestea nu e tîrziu niciodată să te ocupi de îngrijirea corpului și prin practicarea execuțiilor fizice. Formele de practicare a culturii fizice la această vîrstă sînt variate. Se pot face exerciții fizice zilnic, specifice acestei vîrste, apoi călirea corpului, băi zilnice (dușuri), plimbări în aer curat dimineața și seara, excursii ușoare în diferite localități în grup de vîrstă apropiată, organizarea jocului nepoților în parcuri sau acasă etc.

Exercițiile fizice pot fi făcute dimineața, ca gimnastică de înviorare și pentru cei mai bine antrenați se mai pot repeta după-amiază, într-o cameră bine aerisită. Programul durează 10—15 minute, cu pauze de odihnă după fiecare exercițiu. Exercițiile sînt foarte ușoare, simple; se fac în ritm lent, cu accent pe respirație, și pe menținerea unei ținute cît mai corecte.

Ex. 1. Mers ușor prin cameră cu balansarea brațelor prin înainte sus-jos, cu extensia trunchiului și respirații profunde.

Ex. 2. Stînd cu sprijin pe scaun, masă sau la fereastră, ridicarea laterală a piciorului stîng cît mai sus cu inspirație, revenim la poziția de plecare cu expirație (timpii 1—2), la fel

spre dreapta (3—4). Se repetă de 3—4 ori.

Ex. 3. Stînd cu sprijin pe masă, ridicare pe vîrful picioarelor, cu spatele în extensie și inspirație prelungită (timpii 1—2), îndoirea genunchilor cu spatele drept și expirație (3—4). Se fac 4—5 mișcări.

Ex. 4. Șezînd pe scaun rezemat cu mîinile fixate pe scaun, se fac forfecări sus-jos cu picioarele în 2—3 reprize a 15 secunde, cu multă respirație.

Ex. 5. Șezînd pe scaun rezemat, ridicarea în poziția stînd cu brațele sus și trunchiul în extensie și cu inspirație (timpii 1—2), revenim pe scaun cu expirație (3—4). Se fac 4—5 mișcări.

Ex. 6. Stînd depărtat, ducerea brațelor lateral cu răsucirea palmelor în sus și inspirație, revenire la normal cu expirație. Se fac 10—12 repetări. Brațele pot fi duse pînă sus amplificînd mișcarea.

Ex. 7. Pe genunchi, cu sprijin pe palme, mers prin cameră păstrînd capul și trunchiul la orizontală.

Ex. 8. Stînd depărtat cu brațele înainte, se fac răsuciri simple sau duble spre stînga, apoi spre dreapta, de 5—6 ori în fiecare parte.

Ex. 9. Șezînd pe scaun cu mîinile fixate se strîng genunchii la piept cu rezemarea spatelui de spătar, cu expirație (timpii 1—2), revenim la poziția de plecare cu inspirație (3—4). Se repetă de 5—6 ori.

Ex. 10. Culcat pe spate, cu capul sprijinit pe o pernuță, se imită pedalajul la bicicletă în 2—3 reprize de 15 secunde, cu accent pe respirație.

Ex. 11. În aceiași poziție, se ridică piciorul stîng pe verticală, apoi se coboară și se repetă cu piciorul drept. Se face de 5—6 ori cu fiecare picior.

Ex. 12. Culcat pe partea stîngă, cu mîna dreaptă sprijinită în față, se fac cercuri în ambele sensuri cu piciorul drept, apoi pe partea dreaptă la fel cu stîngul. Se fac 5—10 mișcări în fiecare sens.

Ex. 13. Culcat pe abdomen, cu palmele sub umeri, ridicarea trunchiului în extensie forțată prin întinderea brațelor cu inspirație (timpii 1—2), revenire la normal (3—4) cu expirație. Se fac 5—6 mișcări.

Ex. 14. Mers prin cameră cu relaxarea întregului corp și respirații timp de 1 minut. După fiecare exercițiu se face pauză de odihnă. Aceste exerciții servesc ca model și pot fi incluse toate în programul fiecăruia sau numai o parte. De asemenea pot fi făcute și alte exerciții cunoscute și ușoare.

Sperînd că am reușit să cuprind cele mai accesibile forme de practicare a culturii fizice de către toți oamenii, rămîne să vă convingeți personal de eficacitatea acestui medicament natural care se numește exercițiu fizic.

Vă dorim succes.

Profesor
MARIAN FIRIMIȚĂ

DRUMUL NEMILOS AL PRIBEGIEI

În ultimul deceniu, opt milioane de oameni și-au părăsit satele și orașele de baștină, în căutarea unui loc de muncă în altă țară. Aproape toți tineri, unii abia în pragul majoratului. Răspîndită în nouă țări ale Europei Occidentale, această armată a emigranților formează un adevărat popor. O forță de opt milioane de suflete, dar dezorganizată, aflată la cheremul patronilor și, deseori, folosită tocmai pentru a contracara organizarea muncitorimii autohtone. Emigranții de origine europeană care muncesc în Franța, R.F. a Germaniei, Marea Britanie, Austria, Olanda, Suedia, Elveția și Luxemburg provin din Italia — după unele statistici recente în jur de 1,8 milioane de suflete. Restul — pînă la 3,5 milioane — este constituit din spanioli, greci, turci și portughezi. Cealaltă jumătate a uriașului eșalon de paria ai societății de consum este alcătuită din muncitorii emigranți veniți din țări africane și din Extremul Orient. După aprecierea comentatorilor, cifra de opt milioane trebuie privită cu circumspecție. Pentru stabilirea numărului exact al muncitorilor emigranți care muncesc în țările vest-europene, ar trebui să se ia în considerare și con-

tingentul destul de însemnat al „emigrației sălbatice". Este vorba de cohortele de muncitori care au trecut clandestin sau ca „turiști" frontierele statelor în căutare de muncitori, unde s-au angajat necondiționat, vînzîndu-și forța de muncă la un preț sub cel oferit emigrației organizate.

În Franța se află, în prezent, 3,5 milioane de muncitori imigranți. 20 la sută dintre muncitorii din construcțiile de locuințe sînt străini; străzile Parisului se află în grija a 1 500 de măturători — străini și ei; muncile cele mai grele din uzinele și fabricile franceze sînt îndeplinite tot de muncitorii străini. Cum trăiesc, însă, acești oameni? 3,2 milioane dintre aceștia trăiesc în „bidonville"-uri — sute și sute de magherițe, cu pereții din carton sau material plastic, cu acoperișul realizat rar din carton asfaltat, de obicei din deșeuri mai mari (carton, tablă sau plastic) adunate de prin gunoaie, peste care se îngrămădesc cărămizi, anvelope uzate, cutii de conserve sau ligheane aruncate. Cele două imagini, pe care le reproducem aparținînd unui bidonville din cartierul parizian St. Denis, sînt grăitoare. Unele dintre „locuințele" acestor oameni — muncitori portughezi și algerieni — sînt atît de șubrede încît pereții sînt proptiți cu lăzi sau ancorate cu frînghii... Printre aceste magherițe mizere, printre resturile menajere aruncate alandala, printre fumul înecăcios emanat de mașinile de gătit, copiii acestor oameni se joacă...

În R.F. a Germaniei se află trei milioane de muncitori străini. Ca și în Franța, ei îndeplinesc muncile cele mai dificile, mai neplăcute. Ei furnizează 40 la sută din salariații serviciilor de salubritate (toți gunoierii din München sînt străini); mulți lucrează în construcții și, cum e cazul italienilor mai ales, chiar în fabricile moderne din Ruhr și în industria de automobile. Condițiile de locuit sînt ceva mai bune. O serie de companii au construit pentru muncitorii lor străini barăci, cu camere de 2×4 m, în care sînt cazați cîte trei oameni. Chiria este însă fabuloasă: 30 mărci pe săptămînă! Mă aflam la Stuttgart cînd muncitorii din Mercedes Benz s-au plîns de spațiul extrem de redus pe care-l au la dispoziție. Conducătorii companiei au hotărît atunci să... scoată geamantanele din încăperi și să le depoziteze într-un loc anume amenajat. Muncitorii n-au fost de acord. Cînd s-au întors, însă, de la lucru, geamantanele dispăruseră. Au hotărît atunci să nu plătească chiria pînă ce nu se va reveni asupra acestei bizare dispoziții. Au avut cîștig de cauză. Un fel de a spune „cîștig" pentru că în realitate, n-au cîștigat nimic. Spațiul afectat lor a rămas același...

Cu toate că prin munca și iscusința lor aduc mari servicii țării în care lucrează, muncitorii imigranți continuă să fie privați de drepturi elementare. Statutul lor de străini nu le conferă nici un drept la revendicarea unor condiții mai bune de muncă și de trai, iar patronii îi amenință cu concedierea dacă încearcă să intre în sindicate. Ei nu au dreptul de a-și aduce familiile în

Imagine de ansamblu a unui bidonville din cartierul parizian St. Denis în orele sale de liniște, cînd muncitorii sînt la lucru.

țările în care lucrează, nu se bucură de asigurări sociale. Participarea lor la greve este interzisă, iar atunci cînd o fac, împotriva lor se iau măsuri deosebit de drastice. Un muncitor italian, Francesco Genio, salariat la Mercedes Benz, povestea unui ziarist de la săptămînalul britanic „Observer" că, pentru participarea sa la o grevă, a fost mutat disciplinar în cea mai izolată parte a fabricii, o cameră a cuptoarelor, unde „era atît de cald încît nu mai putea vorbi". Nefiind organizați în sindicate, acești muncitori sînt nevoiți să accepte salariile stabilite de patronii lor, în acord cu șefii Mafiei emigrației, fără cheltuielile legate de alocațiile sociale, fără obligativitatea plătirii pensiilor, fără drepturile elementare la con-

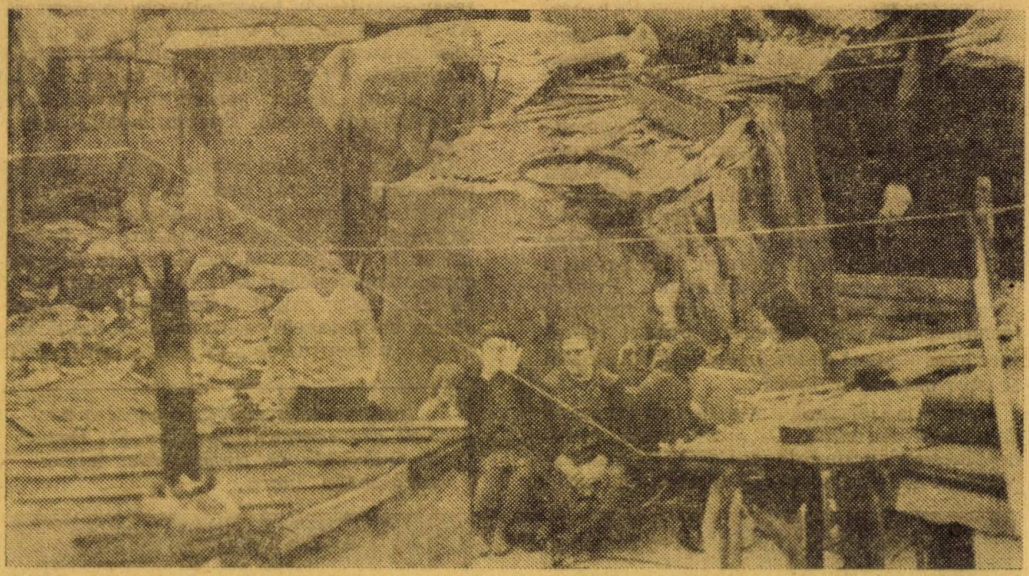

cediile de odihnă sau de boală, pentru o muncă fără preget, așa cum numai cei veniți din mizerie știu să depună. De pe urma exploatării fără milă a acestor „sclavi ai timpurilor moderne", cum sînt numiți adeseori de ziariști, patronii lor realizează cîștiguri fabuloase. Pentru că, plata pentru munca acestor emigranți costă infinit mai puțin decît salariile ce ar trebui plătite unei muncitorimi autohtone, organizate în sindicate, capabilă să-și impună revendicări social-economice.

După cum relevă o serie de statistici, numărul muncitorilor imigranți în cele nouă țări europene occidentale este în continuă creștere. „Norocul" de care au, însă, nevoie pentru a găsi o slujbă potrivit aspirațiilor și calificării lor le surîde din ce în ce mai rar. Pentru că aceste țări au ajuns să aibă adevărate armate de șomeri. Franța, spre exemplu, numără o jumătate de milion, Marea Britanie 1,6 milioane, etc. Aceste două țări practică, deja, o politică de limitare a imigrației străine. Este evident că în caz de agravare a situației, foarte mulți muncitori străini vor fi concediați și obligați să se întoarcă acasă. Practica nu este nouă. A fost utilizată de mai multe ori în trecut, ultima oară de R.F.G. în 1967, cînd 400 000 de muncitori străini au fost lăsați pe drumuri. Care va fi calea de înapoiere pentru muncitorul emigrant? Pregătește, în vreun fel, patria sa terenul pentru acest moment? Faptele demonstrează contrariul. Aproape pretutindeni, statul ajută pe muncitori să-și părăsească patria, dar nu întreprinde nimic în vederea zilei de reîntoarcere, care

Prim plan zguduitor. Copii, adulți și bătrîni stînd afară, „la aer," în așteptarea înserării pentru a se duce la culcare. Toți cei șase din fotografie sînt locatarii „casei" lîngă care stau. Imagine grăitoare. Cuvintele sînt de prisos.

poate veni pe neașteptate în perioadele de recesiune. Pare paradoxal, dar pentru o serie de țări care pierd un mare procent din cei mai tineri fii ai săi, nu emigrarea constituie o problemă, ci reîntoarcerea lor în patrie.

Iată adevărul trist al muncitorilor imigranți, acești paria ai societății de consum, care construiesc case dar locuiesc în bidonville, care muncesc de o mie și cîștigă o sută; „mielul gras" de pe urma căruia speculanții și traficanții realizează averi fabuloase, masa de manevră în mîna patronatului pe fronturile bătăliilor sociale.

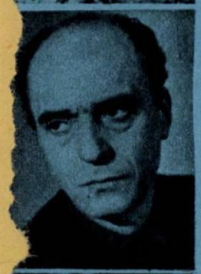

FLORICA ICHIM

7

DIALOGURI CU
APRECIAȚI ACTORI
ROMÂNI

GÎNDURI
PROIECTE
PERSPECTIVE

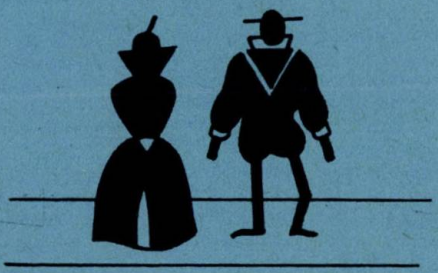

FORY ETTERLE

«UN ARTIST ARE NEVOIE SĂ ABSOARBĂ VIAȚĂ ȘI CULTURĂ»

— Sînteți pe masă cu niște scenarii de film. Este vorba de «Conspirația» și «Fuga» în regia lui Marcus. În general, studiați meticulos personajele?

— Începînd din tinerețe m-am obișnuit; asta am luat-o de la marii mei profesori cu care am început teatrul. Am luat rolul din vreme, și ca text și ca stări sufletești, variate și complicate prin care trece în cursul timpului. Eu am făcut parte dintr-o generație care nu a ajuns decît incidental la începutul carierei la roluri de mare întindere, și avînd roluri de mai mici proporții, din care oricînd se poate face ceva. Această luptă cu textul a fost un lucru cu care am început cariera și mi-a prins bine toată viața. Mi-am început cariera într-un teatru particular în care am avut directori, deci și colegi, pe Lucia Sturdza Bulandra, Ion Maximilian, Tony Bulandra, Gheorghe Storin și Ion Manolescu, care se ocupau pe lîngă regizori de noi cînd eram în dificultate și ne dădeau un neprețuit ajutor.

— În condițiile în care acum se filmează, în general, rapid și de multe ori dezordonat aceste bune obișnuințe ale dv. nu suferă? Reușiți să vă impuneți acest foarte util ritm de studiu?

— Reușesc pentru că totdeauna am scenariul dinainte, și chiar dacă timpul e scurt îmi rup ore de la somn sau de la alte activități și cînd ajung la filmări am deja o idee precisă despre rol. Mai vine munca cu regizorul, care în mod teoretic reprezintă aparatul de filmat, ce nu iartă niciodată greșelile, nici exagerările. Această conlucrare trebuie dublată cu încredere din partea actorului către regizor. În film ca și în teatru eu m-am înțeles bine cu regizorii pentru că sînt în fond un actor disciplinat, dar nu am abdicat niciodată de la un principiu pe care l-am preluat de la marele actor Petre Sturza, cu care am jucat în tinerețe: «Trebuie să asculți de regizor, dar niciodată împotriva instinctului tău». Sigur că asta depinde de intuiția mai justă sau mai puțin justă a actorului.

— Sînteți cumva un actor de intuiție? Nu păreți astfel.

— Am să răspund la această întrebare printr-o definiție a marelui actor german Bassermann care spunea: «Actorul creează în repetiții, după premieră joacă». Și în ceea ce mă privește în momentul în care încep să studiez mă gîndesc profund sau doar mult, ca apoi fantezia să-și spună cuvîntul: ea nu vine spontan, de altfel nici nu e stilul meu, ea trebuie provocată. Nici nu am impresia, din ce am citit și văzut, că actorii mari ar fi fost numai «de intuiție»... Idei îți vin mai multe cînd spiritul actorului este dublat de observație și în primul rînd de gîndire. Monologul din «Hamlet» durează 3—5 minute, dar eu sînt sigur că toți cei care au jucat acest rol au lucrat la el de sute și sute de ori. Întotdeauna mai găsești un gînd în plus, încă o idee care chiar dacă nu se traduc în exprimare verbală, se traduc în fondul de gîndire al personajului și în expresivitatea interioară a textului pe care îl rostești. Într-un rol mare, de proporții și important, a fi actor de intuiție fără să te ocupi îndelung de rol, este o imposibilitate.

— Jucați teatru de foarte mulți ani; ați avut momente în care, dezamăgit sau plictisit sau doar furios, ați fi dorit să renunțați sau să nu fi început?

— Eu consider profesiunea de actor o profesiune dramatică. Așa a fost și este pentru mine. Și am să mă explic. Actorii, unii mărturisesc și alții nu, trăiesc o întreagă perioadă de nesiguranță în timpul repetițiilor, cînd nu ești sigur dacă ceea ce vrei să exprimi poți să exprimi și temerile cresc pe măsura întinderii rolului și a răspunderii în spectacol. În teatru, ca și în alte domenii ale artei, din nefericire, cantitatea de muncă pe care o depune un actor nu este o garanție a reușitei acelui rol.

Și pe urmă, dacă ceea ce faci ajunge direct la spectator este întotdeauna o dramatică problemă. Sigur că aici intervine și un imponderabil — autoritatea pe care un actor o are

un moment asupra publicului. Or, acest lucru nu se dezvăluie întotdeauna din primii ani de meserie, cînd poți avea scuza chiar față de tine că nu ai suficientă experiență; dar după zece ani, de pildă, reușita sau nereușita te privește pe tine personal. Problema realizării unui personaj este întotdeauna un semn de întrebare. Se mai pune și o altă problemă importantă: aceea de a nu distona cu noua generație cu care joci, de a intui deci noul stil de interpretare, care se schimbă de la o epocă la alta, bineînțeles numai în măsura în care vrei sau poți să o faci. În privința aceasta, aș cita un lucru spus de Laurence Olivier: «Eu cunosc toate trucurile meseriei foarte bine, mai bine decît cei tineri, deci eu aș putea juca așa cum joacă ei, dar nu vreau, ei n-ar putea să joace așa cum joc eu pentru că ei nu știu încă ce știu eu».

— Vă interesează ce face tînăra generație, ce joacă, îi vedeți pe ei sau pe ceilalți în spectacole?

— Sigur că da, nu numai că mă interesează, mă pasionează să văd actorii care simt că au în fața lor un drum important. De cîte ori mi-am putut permite față de tinerii mei colegi, cu care mă înțeleg foarte bine, am stat de vorbă spunîndu-le ce m-a impresionat pozitiv și ce nu mi-a plăcut și le-am transmis dacă nu un sfat, cel puțin un gînd al meu pe care, dacă vor, să-l ia în considerație.

— Aveți teribil de puțin timp liber și totuși sînteți printre actorii care-și găsesc vreme pentru lectură, pentru poezie, pentru muzică. Cum reușiți?

— Găsesc că o cultură cît mai serioasă de ordin general constituie fundamentul unei cariere importante. Cultura rafinează spiritul, dă impuls fanteziei, o face mai bogată, lucru indispensabil în profesiunea noastră. La un moment dat chiar în interpretare se vede rafinamentul de gîndire care nu poate veni decît în urma unei serioase culturi. Dar ea nu face decît să completeze darurile naturale. Un artist are nevoie să absoarbă viața și cultura, acestea conferindu-i o mai mare suprafață a posibilităților sale de exprimare. Muzica mi-a fost de pildă de mare folos în cariera mea și exemplele nu-mi lipsesc.

— Ce vă dă această permanentă sete de a juca?

— În primul rînd, pasiunea pentru profesiunea care stă la baza oricărei realizări bune sau mai puțin bune. Apoi profesiunea noastră. În afară de cultură, se bazează pe pasiunea de a scormoni, de a găsi în spatele vorbelor, de a crea un personaj dincolo de text.

— Din tot ce ați jucat, și ați jucat imens, există roluri foarte dragi?

— Sînt roluri pe care le iubești mai mult decît pe altele, pentru că munca asupra lor și rezultatul ți-au adus o mare satisfacție. Eu am jucat în cariera mea foarte multe personaje pozitive și foarte multe negative (și Don Carlos dar și Iago), dar după mine la baza reușitei unui rol stă același proces, pe de o parte de creație—e de la sine înțeles—dar și de autoritate asupra publicului, de simpatie la public, deși pare paradoxal.

— Cum vă împăcați cu inovațiile destul de abundente în regia ultimului deceniu?

— Eu nu fac parte dintre actorii care au impresia că numai ce a făcut generația lor e valabil. Dimpotrivă, sînt alături de toate încercările interesante, noi, care se fac în teatrul nostru atît de către regizori cît și de către actori. Cu un singur lucru nu sînt de acord: atunci cînd pasiunea de creație a unui spectacol nou începe să ascundă valoarea textului, valoarea unui poet sau a unui mare dramaturg. Găsesc că un spectacol, indiferent de mijloacele pe care le întrebuințează, trebuie să lase marea înflorire a unui text mare.

SANDA TOMA

«...FIECARE ROL BINE FĂCUT ESTE NUMAI O TREAPTĂ»

— Ce faceți acum?

— Turnez în filmul «Zestrea».

— Și vă place?

— Da, îmi place. Dar n-aș putea spune că sînt o pasionată amatoare de turnat filme. Am niște spaime atavice față de aparate.

— Doar spaime de aparat aveți cînd filmați sau de tot acest proces special de interpretare?

— De tot acest proces.

— De fragmentare?

— Nu atît din punct de vedere artistic, pentru că fragmentarea n-ar fi o problemă pentru un meseriaș, și eu mă consider un meseriaș, dar pentru că depind de foarte mulți oameni pe care nu-i cunosc și la mîna cărora trebuie să mă las total.

— Pe scenă vă simțiți deci independentă?

— Aș putea spune chiar da, fără să-mi jignesc regizorii cu care am colaborat, pentru că m-am înțeles bine cu toți. Și de astă dată am o garanție în film, fiind vorba de Letiția Popa care este o regizoare talentată.

— De ce v-ați făcut actriță?

— Din întîmplare, dar se pare că am nimerit-o foarte bine.

— Și care a fost întîmplarea?

— Însuși examenul la Institutul de teatru. Am dat la geologie, am reușit fără loc și am fost vărsată la agronomie, care, trebuie să mărturisesc, nu m-a pasionat. Am mai stat un an acasă și am încercat să dau examen la teatru avînd-o colegă de clasă și vecină de cartier pe Lili Nica, pe atunci studentă la institut.

— Acum v-ați mai despărți de meserie?

— Nu.

— Categoric? De ce vă place atît de tare?

— Sînt infestată cu desăvîrşire de microb. Şi apoi certitudinea că fac un lucru pe care pot să-l fac, poate alt lucru nu l-aş fi făcut atît de bine, certitudinea că sînt utilă.

— Vă luptaţi ca să jucaţi?

— De loc.

— Deci sînteţi o bună colegă?

— Dacă asta se poate deduce...

— Ce vă mai interesează în afară de meserie?

— Totul. Dar sînt veşnic în criză de timp. Am o mulţime de preocupări, poate neinteresante, dar care mă deconectează şi simt nevoia să am timp pentru ele.

— Care ar fi?

— Treburi casnice, împletit, croşetat, cusut.

— Împletiţi frumos?

— Se pare că da. Îmi place să citesc, îmi place să văd filme, spectacole, dar în stagiunea aceasta n-am văzut nici unul.

— Dar să călătoriţi vă place?

— Da, dar nici pentru asta nu am timp.

— Vă interesează ce se spune şi ce se scrie despre dv.?

— Nu.

— Aveţi atîta încredere în controlul propriu?

— Nu, nici pomeneală. Nu mă interesează ca să nu-mi complic existenţa, care mi se pare şi aşa complicată. Poate şi pentru că eu personal nu prea fac caz de mine.

— Aveţi şi complexe cumva?

— Cred că da, n-aş putea să le precizez. Uneori crize de hipersensibilitate. Mă afectează un gest, o vorbă, un fleac.

— Teatrul nu-i cel mai propice loc pentru asemenea sensibilităţi.

— Ar fi fost mai bine să fac o meserie mai independentă...

— Vă socotiti o actriţă deja împlinită, care şi-a găsit genul?

— Nu. Am sentimentul că fiecare rol bine făcut este numai o treaptă, niciodată o împlinire.

— Iubiţi în general oamenii? Să nu-mi răspundeţi doar scurt: da.

— Depinde de la caz la caz, dar nu uit nici o clipă că trăiesc printre ei. În orice caz nu-mi permit să-i judec pînă ce nu mă scutur foarte bine de mine.

— Vă interesează ce se întîmplă în lume?

— Regret că mai există războaie pe lume, cancer, dar...

— Sînteţi poate egoistă?

— Nu, nu am un interes deosebit pentru mine. Dar sînt domenii de activitate în care ştiu că un amestec practic e perfect inutil. Să citez din Eminescu ar fi poate prea pesimist, totuşi: «De rupi din codru o rămurea/Ce-i pasă codrului de ea,/Ce-i pasă unei lumi întregi de viaţa mea?»

— Sînteţi capabilă de sacrificii?

— Da.

— Să ne mai întoarcem la profesiune. Să vă întreb ce reprezintă teatrul pentru dv.?

— Daca e vorba de timp pot să spun că tot.

— Dar în afară de timp?

— Fără îndoială îmi fac meseria cu multă pasiune, cu exigenţă, cu încăpăţînare, cu permanentă dorinţă de mai bine.

— Vă păstraţi lucidă în meserie? Vă consumă mult?

— Un rol care mă solicită efectiv, mă dărîmă. Chiar dacă îmi păstrez luciditatea tot mă consum afectiv. Cînd ieşeam din ultima scenă din «Platonov», mai plîngeam multă vreme la cabină.

— Ce fel de roluri vă doriţi?

— Bineînţeles bune, care să mă oblige să forez în mine, să descopăr valenţe noi, posibilităţi noi.

— Şi aţi avut în ultima vreme asemenea satisfacţii?

— Da, dacă mă refer la «Cher Antoine» şi la «Mutter Courage». În prima piesă citată, rolul era aparent liniar, dar am avut satisfacţia să descopăr o lume; iar despre muta din «Mutter Courage» nu prea ştiam ce va ieşi dar am pornit cu curaj şi o doză de inconştienţă şi, cum transpir din greu, cred că am reuşit. De altfel şi răguşesc. E paradoxal: joc o mută şi răguşesc.

— Cum noi nu am tăcut pînă acum primejdia e şi mai mare aşa că am să vă las, să nu vă răpesc din foarte puţinul timp liber.

IONESCU GION:

«DACĂ IUBESC TEATRUL? CRED CĂ AM SĂ-MI DAU SEAMA CÎND N-AM SĂ-L MAI FAC»

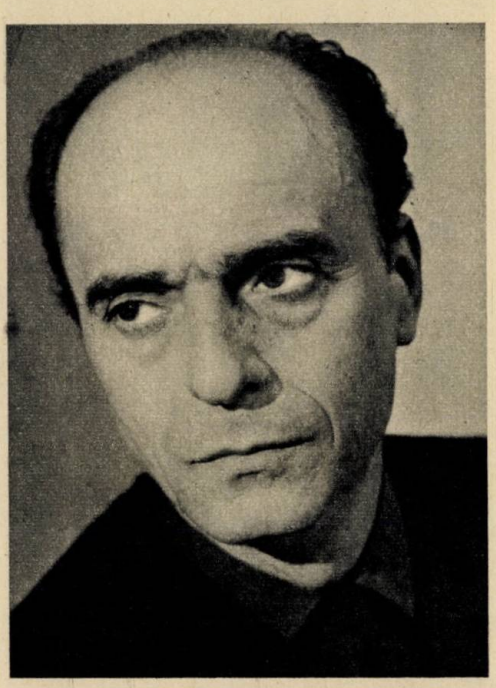

— Cu curaj înainte. Atac frontal.

— De ce nu, eu răspund deschis (ca și cum s-ar putea răspunde închis).

— Să vedem care sînt bucuriile acestei meserii?

— Bucuriile rămîn tot acelea întîmplătoare pe care nu le organizează nimeni. Cînd se întîlnesc cîtiva oameni, se naste un moment, două... Din păcate, bucuriile apar independent, nu sînt ele urmărite ca un scop.

— Aveți 30 de ani în teatru. V-ați plictisit de meserie?

— Mie mi-a fost întotdeauna frică de ea. Mă tem de ea cum m-am temut la început.

— Deci trăiți într-un permanent efort spre curaj.

— Totdeauna mi-a creat panică fiecare spectacol. E firesc să fie așa. Nu pot să spun că am admirație pentru cei care nu trăiesc așa meseria. E neplăcut să te întîlnești cu astfel de oameni pe scenă. Eu cred în arta salvatoare. Cînd se ridică cortina și vezi spectatorii în sală, fie că sînt mulți sau puțini, te pierzi. Cred că nu ne dăm seama, dar e o meserie de sacrificiu. Cunosc actori, mulți, care într-un spectacol pierd ani de viață. Asta e marea deosebire între noi și cei care fac alte creații. Asta ar trebui observat și aici, ar trebui să fim atenți, la ce înseamnă meseria aceasta.

— Credeți că cei din tînăra generație înțeleg?

— Unii sînt și așa și așa. Depinde de natura fiecăruia. Și Institutul ar trebui să le facă educația meseriei.

— Mai aveți același proaspăt interes pentru meserie?

— Da, sigur, de asta stîrnesc uneori și dușmănii. Am impresia că sînt mai absurd decît eram la început. E o crimă cine nu lucrează. E o nevoie de abnegație permanentă.

— Și ziceți că aveți emoții?

— Mari emoții. Cum să nu. Ai atîta răspundere. Oamenii îți pretind foarte mult.

— Ați avut multe mulțumiri în profesie?

— Am avut și cînd am crezut că am făcut ceva. Dar totdeauna au fost discuții, dubii și controverse.

— Împliniri?

— Lucrurile astea se măsoară foarte greu mai ales pentru că în artă se trăiește mult pe modă, pe stiluri; ni se cer de toate, felurite. Diverși oameni văd lucrurile prin alte părți, vin aici, au alți ochi. Or teatrul românesc are toate datele, drepturile și obligațiile să aibă evoluția lui firească. Or asta trebuie să o aflăm. Și în materie de educație, exemplul contează. Avem mulți moraliști dar cu vorba nu faci nimic, dar cei mai mulți moraliști nu se pot stăpîni nici pe ei. În general se crede că noi avem un teatru foarte bun pentru că se iese în străinătate și respectivele trupe au sau nu succes. Or noi ar trebui să ne comparăm cu noi înșine. De multe ori, noi, cei din țară, sîntem mai pretențioși decît cei din afară. Și asta pentru că noi am avut o tradiție de teatru, teatrul a fost foarte iubit.

— Iubiți teatrul?

— Greu să spun dacă îl iubesc, cred că ar trebui să descopăr alt cuvînt. Cred că am să-mi dau seama cînd n-am să-l mai fac, dacă l-am iubit sau nu.

— Sînteți un om dificil?

— Pentru colegii mei mai ușuratici, la prima vedere, sînt cam incomod, pentru că nu-mi place cînd muncesc să fiu jignit de neseriozitatea altora. Dar cum ei au un fond bun mă înțeleg cu vremea și mă iubesc.

— V-ar place să conduceți un teatru?

— Sigur că mi-ar place. Nu e nimic mai frumos și mai ușor. Asta cred eu, trăind în teatru de atîția ani. Mi se pare scandalos cînd ai

PIPERA

Bucătăria «NADINA»
una dintre cele mai moderne garnituri de bucătărie compusă din 4 corpuri de multiplu de 45 cm (1,35, 90—45—45)—dotată cu mască de chiuvetă, hotă pentru purificarea mirosurilor şi aburilor, măsuţă pe rotile, masă şi scaune, trăgători din aluminiu, canturi la corpurile inferioare din aluminiu.
COMBINATUL PENTRU INDUSTRIALIZAREA LEMNULUI BUCUREŞTI, PIPERA, ŞOS. PIPERA NR. 48, SECTOR II, TEL. 33.00.80.

Cărți prin poștă...
...mărfuri prin poștă!

COOP

Simplu, comod, cu o carte poștală expediată pe adresa: UNIVERSALCOOP , LIBRĂRIA CARTEA PRIN POȘTĂ, București, str. Sergent Nuțu Ion nr. 8–12, pentru cărți și UNIVERSALCOOP COMERȚUL PRIN COLETĂRIE, București, str. Sergent Nuțu Ion nr. 8–12, sect. 6, pentru mărfuri.

La cerere se trimit gratuit la domiciliu, liste de cărți și de produse care se pot expedia.

Plata se face la primirea coletului comandat.

totul asigurat să nu faci teatru bun, să nu faci artă.

— Filmul v-a interesat vreodată?

— Am făcut film. Dar filmul e prea pretenţios, iar deocamdată nu se face faţă. Noi nu avem încă oameni care să facă film. Sînt foarte solicitat, am avut şi scandaluri cu ei. Acolo sînt mai pretenţios. Sînt oameni care vorbesc mult, dar nu sînt oameni de talent.

STELA POPESCU

«SÎNT FERICITĂ CĂ AM CÎŞTIGAT ÎNCREDEREA PUBLICULUI»

— Cum de am avut şansa să o prind repede şi să fie în plus liberă şi să mă primească imediat pe una dintre cele mai ocupate actriţe din teatrul nostru?

— M-am sculat ca niciodată de dimineaţă (prima minciună).

— Aşadar, să începem cu profesiunea şi cu ce lucraţi acum?

— Am întrerupt repetiţia la o piesă de Băieşu, foarte interesantă pentru mine, deoarece fac o compoziţie — rolul unei femei de serviciu de bloc — în jur de 40—50 de ani — deci perioada cea mai dificil de compus. A fost amuzant că la început regizorul şi directorul teatrului s-au jenat foarte mult să-mi comunice că sînt distribuită fără să se aştepte deloc că eu voi primi vestea cu o explozie de fericire. Trebuie să vă mărturisesc că vreau să ajung duenă, cred că este mai interesant pentru o actriţă la o anumită vîrstă să treacă spre roluri suculente decît spre vîrstnice frumoase.

— La data cînd apărem cu interviul premiera a avut loc de mult...

— Si vom vedea şi ce s-a ales.

— Deci hai să îndreptăm discuţia spre lucruri poate mai puţin perisabile deşi întreaga profesiune de actor...

— E nisipoasă.

— Ce vă interesează în meserie în acest moment al carierei?

— Am trecut printr-o perioadă — teatrul de revistă — în care pentru unii specialişti, am pierdut din greutate. Sînt fericită că am cîştigat încrederea publicului şi aş vrea ca prin ceea ce fac în următorii ani să cîştig şi încrederea totală a oamenilor de specialitate; şi aceştia să înţeleagă că teatrul de revistă nu e un gen de disprețuit.

— Primo, nu cred că în forul lor interior aceşti oameni de specialitate la care vă referiţi îl disprețuiesc cu adevărat, e mai mult o chestiune de morgă; secundo, pentru ca încrederea totală să fie cucerită trebuie şi un permanent control, o permanentă exigenţă şi nici o concesie gustului îndoielnic. Nu faceţi concesii?

— Fac. Pentru că relaţiile noastre cu regizorii, cu redactorii de radio şi televiziune sînt de loialitate. Cînd Tudor Vornicu, de pildă, nu are decît texte proaste pentru o emisie, din spirit de frat e rnitate, trebuie să accepţi să joci. La începuturi am jucat mult, mult de tot, tot ce s-a dat, pînă mi-am găsit locul. A fost necesară o acumulare cantitativă. Întîi să se înţeleagă ce pot să fac şi apoi să joc ce vreau. Acum am devenit mult mai exigentă.

— Alte concesii nu mai faceţi sau din alte motive?

— Cred că la film voi face întotdeauna concesii deşi am convingerea că nu sînt bună pe ecran, filmul este o tentaţie la care nu rezist. Dacă aş fi fost exigentă cu tot ce mi s-a oferit pînă acum ar fi trebuit să nu mai fac niciodată film. Cum n-am făcut roluri mari pînă acum este şi greu de acum dacă ţinem seama ca majoritatea regizorilor nostri sînt căsătoriţi şi se pare că trebuie să joace toate soţiile. Cît film fac, de pildă, Vasilica Tastaman, Coca Andronescu, Carmen Stănescu, Silvia Popovici, care a apucat chiar să-şi demonstreze talentul, Sanda Toma?

— Ce vă mai pasionează în afara profesiunii, deci a teatrului, a filmului, a revistei?

— Toate, dar nimic special. Sînt o mie de lucruri care mă interesează dar nu apuc să fac mai nimic. Țin foarte mult la familia mea și la casa mea și nu renunț să fac nimic din ceea ce poate face viața mai plăcută în familie. Cîndva, se spune, desenam foarte frumos. Cînd am început să joc teatru, a trebuit să aleg între cele două bucurii și în fiecare an mă decid să reiau creionul, dar mereu nu am timp.

— Ce desenați?

— Portrete în cărbune, am făcut și acuarelă. Cînd am auzit de expoziția lui Vali Cios mă hotărîsem din nou. Mi-e teamă însă de un soi de naivitate pe care aș avea-o, deși, sînt adepta desenului firesc și pe înțelesul tuturor.

— Alte preocupări?

— În afară de teatru și de casa mea nu mai văd altceva. Dacă nu m-aș fi făcut actriță, m-aș fi făcut decoratoare de interioare. Acum am însă o dorință nebună de liniște și de locuri retrase. Nu sînt o singuratecă dar cum profesiunea noastră este totdeauna cu multă lume în jur, simți nevoia izolării. Îmi visez o căsuță pașnică, pe un mal de apă, cu un debarcader și cu o barcă. Vreau o căsuță cu scoarțe, cu broderii...

— Și pentru viitorul de actriță ce-ți mai dorești decît să te ia specialiștii în serios?

— Mi-aș dori niște roluri care să nu-mi meargă mănușă și în care să nu-mi rezolv dificultățile doar cu farmec și inteligență scenică și punct.

— Doamne ajută!

SEBASTIAN PAPAIANI

«NU MI-E FRICĂ DE BĂTRÎNEȚE, CI DE NEAJUNSURILE EI».

— În sfîrșit, în acest an ți-ai văzut două visuri cu ochii, presupun: Păcală și angajarea într-un teatru bucureștean. Drept? Cîți ani le-ai așteptat pe fiecare?

— Așteptarea a început la Păcală odată cu gîndul de a veni în București, fără să fi avut nici o legătură, dar promisiunile au coincis.

— Deci, corespund cu momentul lansării ca actor de film în «Un surîs în plină vară». Multe dezamăgiri de atunci?

— Nu, nu prea sînt firea, poate am avut dar nu le-am numit așa. Dezamăgiri au fost amînările de la data de început a acestor vise.

— Ce ar trebui să fi realizat ca să te consideri un actor împlinit?

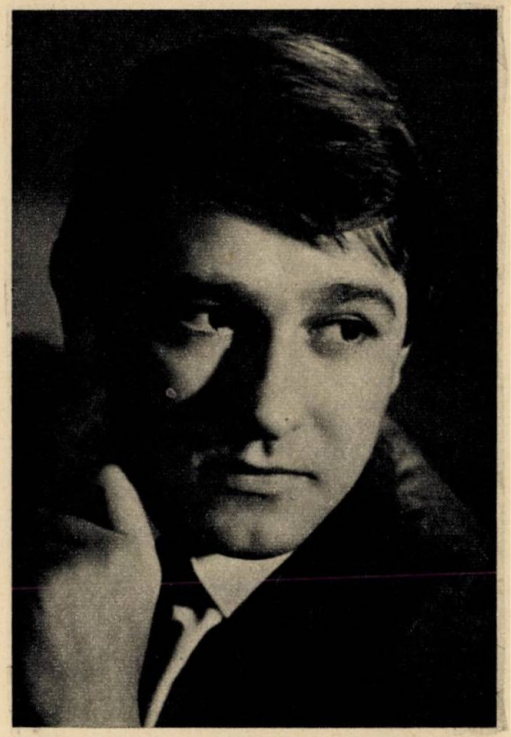

— Hm! Poate că la întrebarea asta nu pot răspunde decît scurt: nu mă pot gîndi la împlinire actoricească nici în film, nici în teatru, pentru că eu consider că nu mi-am jucat rolul vieții.

— Care ar fi sau măcar cum ar arăta acesta?

— Cred ca ultimul rol și vreau să fie cît mai îndepărtat. Nu mi-e frică de bătrînețe, ci de neajunsurile ei.

— Ești socotit un actor predilect pentru comedie. Este o siluire de valențe, te socoți într-un fel frustrat jucînd preponderent comedie?

— Da.

— Ai vrea și altceva?

— Dacă socotim că am valențe.

— Crezi în ele?

— Da, sigur, dacă le am înseamnă că se pot cupla sau lega și cu o altă formulă sufletească a mea. N-am încercat pînă acum, numai pentru că n-am fost încercat.

— Ai multă încredere în dumneata?

— Atît ca să-mi dea curaj.

— Vorbeam zilele trecute cu un foarte bun și plin de experiență actor și-mi povestea de permanentul trac. Nu știu de ce, dar am impresia că actorii tineri sînt ceva mai detașați și puțini dintre ei au trac, au emoții deosebite la intrarea în scenă. Dumneata?

— N-am știut ce-i tracul pînă n-am jucat fotbal.

— Cînd era asta?

— La vîrsta de 17 ani, cînd am jucat pentru prima dată în divizia C la Pitești, tracul l-am simțit pînă cînd am depășit linia de demarcație a terenului. Acest tic: tracul mi-a rămas în teatru după 7 ani și în film după 9 ani. Tracul îl iau cu mine, îl țin cu mine, pînă la limita încercării. Cînd încerc, dispare. Pe mine mă ambiționează, mă obligă să intru într-un fel de concurs.

— Erai un fotbalist bun?

— Da! Am fost pînă în preajma selecționării în echipa națională de juniori.

— Ești un actor bun?

— Îhî!!!

— Ai umor?

— Da, mai mult în libertate.

— Profesiunea fiind o constrîngere?

— Parcă, fiind legată de niște legi, de niște dogme create de cei din jur.

— Îți cunoști colegii de breaslă? Te duci să-i vezi jucînd?

— Merg să-i văd jucînd, îi cunosc, dar n-am prieteni.

— Mă rog, de ce?

— Pentru ei am rămas tot un actor de provincie.

— Care sînt aceia?

— Nu-mi plac privirile aruncate de pe treptele de sus, mai ales că pe terasă poți ajunge fără trepte.

— Cum? Cu liftul?

— Știu eu cum! Teatrul acesta are atîtea uși de intrat și atîtea scări de urcat...

— Ești dintre actorii maleabili, care ascultă de regizori?

— Întotdeauna, dar și invers.

— Există vreun actor care îți servește de exemplu (profesional sau moral)?

— Toți.

— Ești mai mult decît amabil, sau, știu eu, viclean.

— Ce pot să spun. Peter O'Toole mă uimește, Louis de Funes mă enervează că nu pot face ca el, iar pe Bibanu îl iubesc pentru că e de-al nostru.

— Să ne întoarcem la Păcală. Cum îl vezi acum, înainte de a se formula pe peliculă. Deci, primele gînduri despre un personaj național despre care fiecare gîndește în felul său.

— Păcală, da, păi e ca un monument la care se va lucra mult timp, foarte greu, tocmai pentru a face din toți Păcală imaginați un singur Păcală. Altfel, n-am ce spune despre el.

— Îl iubești pe Păcală cel gîndit de scenarist? Sau ai în rezervă un altul pe care vrei să-l impui?

— Nu.

— Care «nu»?

— E un Păcală al nostru. E primul scenariu de comedie, decupat, la care eu am mers cu rîsul, secvență cu secvență. N-am mai rîs la nici un alt scenariu. Parcă am citit Caragiale. Păcală se va naște acum din flori, din natură și va muri prin nașterea fiului său Tîndală.

— Nu erau prieteni?

— Nu, acum sînt tată și fiu.

— Ce faceți cu snoava națională?

— O îmbogățim.

— Să sperăm. Să n-o sărăciți.

— Nu. Să credeți în folclorul românesc.

— Eu cred, dar mă tem de intrușii intelectuali.

— Niște intelectuali adaptați și care-l gîndesc pe Păcală și îl fac acolo unde poporul crede că el s-a născut nu privind din șezlong sau dintr-un alt scaun confortabil. E sigur că Păcală e oltean. Dobrogean nu este pentru că marea nu apare în nici o snoavă. Munții nici ei nu apar. Ceea ce înseamnă că n-a fost nici ardelean.

— Ce faci cu Moldova și Banatul? Ca să nu mai punem la socoteală Muntenia?

— Bun. E foarte simplu. Singura apă care apare în snoavele lui Păcală poartă numele de Jiu și atunci prin logică eliminăm cele trei alte regiuni posibile. Nu înseamnă nimic rău că Păcală nu face parte din celelalte regiuni folclorice ale țării considerînd că satul Prosteși se află tot în Oltenia.

— Ai în gînd vreun final de interviu la Păcală?

— Cum te cheamă? Ca pe tata. Și pe tata? Ca pe mine. Și pe amîndoi? Papaiani.

DANA COMNEA

«ÎMI PLACE SĂ JOC PENTRU UN PUBLIC DE TEATRU, CARE ESTE UN MARE STIMULENT»

— Numele dv. apare foarte rar pe afișele teatrului unde jucați de 14 ani. De ce?

— Datorită preferințelor stilului în care se face repertoriul, în care se gîndește pe oameni. Poate neconcordanța stilului meu de teatru cu al regizorilor din instituția noastră, fapt care contează îngrozitor.

— Deci nemulțumită?

— Foarte nemulțumită, pentru că nu văd nici o perspectivă. Ani care se pierd inutil. Dacă mă uit în urmă, nu pot să înșir decît puține roluri-creații. Pe mine nu mă amuză să citesc nemulțumirile actorilor. Dacă ai succes le spui, de nu... E un fel de atitudine de fată bătrînă «de ce nu te-ai măritat».

— Pînă acum nici filmul nu v-a dat satisfacții?

— Nu. De aceea m-am mirat că v-ați oprit la mine pentru interviu. Acum joc un rol principal în filmul «Parașutiștii» unde am niște parteneri foarte buni: Florin Piersic și Silviu Stănculescu.

— Dar partitura?

— Poate fi interesantă. Este ideea capacită-

ții de a păstra viabilitatea unei căsnicii. Este vorba despre o căsnicie moartă dar căreia în final i se deschide o perspectivă deși nu se întîmplă mari mutații. Ca-n viață, de altfel. Lucrurile plutesc în inerția lor inițială.

— Vă pasionează să lucrați la film mai mult decît în teatru?

— La film n-ai timp să obosești. Unui lucru artistic găsit îi dai viață imediat, în timp ce în teatru trebuie găsită o formă care să reziste

la repetiții, la spectacole... Eu sînt un actor de intuiție, primele repetiții le fac cu interes, de la ele se poate pleca dacă am un regizor cu care mă înțeleg și deci îmi oferă posibilitatea de a crește foarte mult. Dacă nu, obosesc și pierd totul. Apoi în teatru ai nevoie de o voce amplă, de o mimică mai marcată pe care eu nu le prea am. În film fiecare tresărire este importantă. Nu trebuie să transformi gîndul în mimică ci poți să-i lași intensitatea lui de viață. În sensul acesta cred că televiziunea este cea mai operativă; lucrează și mai repede, în plus nu are nici dezavantajul de a fărîmița interpretarea așa cum face filmul.

— Ca gen interpretativ, sînteți actrița care v-ați dorit să fiți?

— Nu. N-am jucat rolurile pe care le-aș fi dorit.

— Și ce-ați fi dorit?

— În Institut vroiam să fiu Nina Zarecnaia din «Pescărușul»; acum a trecut timpul, e o structură de personaj pe care am pierdut-o. Aș fi dorit să joc, de pildă, rolul principal din «Trovarsi» de Pirandello.

— Nici «Vocea umană» de Cocteau nu v-a reprezentat ca gen?

— Putea să fie un început. Așa, am avut niște pîlpîiri, de asta exist ca actor. Dar mai mult în afara teatrului meu, în recitaluri de poezie, la televiziune, la radio.

— Vă place să jucați cu public?

— Da. Acum, depinde însă și de public. Îmi place să joc pentru un public de teatru, care este un mare stimulent. Cînd lucrurile însă nu s-au așezat în tine, cînd nu ești sigur pe ceea ce faci, publicul este un adevărat coșmar, te face să te simți infirm.

— Cu ce vă ocupați timpul pe care vi-l lasă liber profesiunea?

— Cu fetița mea. Sînt mamă, dădacă și alte bucurii.

— E frumoasă ca dumneavoastră?

— Nu știu, e ea. Cîteodată e foarte frumoasă, cîteodată e urîțică.

— Ați face-o actriță?

— Cred că fiecare om are steaua lui. Nu pot eu să-i determin cariera în nici un fel. Dar nu i-aș dori, în special, asta. Dacă ar vrea să lucreze în artă, aș prefera să fie scriitoare, pictoriță, oricum ceva pe cont propriu, în care ea singură să fie vinovată de ceea ce i se întîmplă.

— Regretați că v-ați făcut actriță?

— Nu. Meseria e foarte interesantă.

— Ați fi vrut să fiți o actriță după care să alerge vînătorii de autografe, să fiți asaltată de admiratori?

— Nu.

— Sincer?

— Da. E una din posturile cele mai jenante. Aplauzele sînt numai ce trebuie, e un răspuns viu; la o comunicare directă se dă un răspuns direct. Tot ce vine, pe urmă, după spectacol, este alterat. Nu pentru admirație facem noi meseria asta. O faci pentru că-ți place să o faci pentru că îți place să trăiești un lucru pe care altcum nu l-ai putea trăi. Viața nu o poți trăi în extremis așa cum îți oferă posibilitatea arta să o faci. E mai interesant să vezi și să trăiești viața concentrată în esențialul ei.

ȘTEFAN IORDACHE

«IUBESC FOARTE MULT TEATRUL»

— Mulțumit de acest an teatralo-televizivo-cinematografic?

— Primele două da; cinematografic însă nu pentru că nici nu știu, nevăzînd pînă la această oră unicul film în care am jucat «Adio, dragă Nela».

— Eu l-am văzut și de aceea m-am aruncat cu întrebarea referitoare la film.

— Mi-e rușine și nici nu vreau să discut despre el.

— Nu citiseși scenariul cînd ai primit să joci?

— Ba da. Și scenariul mi-a plăcut mult. Dacă mă întrebi însă ce s-a întîmplat, crede-mă nu știu ce să răspund; a fost o atmosferă anticinematografică.

— Deci vrei să discutăm numai despre lucruri plăcute?

— Nu neapărat.

— Atunci să te întreb ce nu ți-a convenit în acest an.

— Nu înțeleg de ce repetăm vara? Îmi dau seama că există rațiuni de plan. Dar după o stagiune în care ai muncit mult și ai jucat aproape în fiecare seară este îngrozitor de greu. Și în toate teatrele se întîmplă la fel.

— Ultima oară cînd am vorbit erai în prag de «Mușatini», «Adio dragă...» și de «Lorenzacio», emoțiile mergînd spre acesta. Ce s-a ales din el?

— Praful. Vorbind serios se pare că a existat un motiv obiectiv, dar oricum...

— Dar «Hamlet»-ul?

— Acum a început. De cînd s-a anunțat că joc «Hamlet» am fost avertizat de mai mulți colegi din București....

— Deocamdată.

— ... care mă priveau cu un soi de milă spunîndu-mi: «Hamlet este prea greu», «Tu ești mult prea tînăr pebtru el» etc., etc. Îmi dădeau chiar senzația că sînt pîndit pe după colțuri. Aș vrea să le spun că sînt conștient că este forte greu, că știu că sînt tînăr, dar nu cred că fiecare om care-și propune să facă ceva trebuie să gîndească de la început că va face o capodoperă. De aceea le-am și răspuns de fiecare dată că eu am luat piesa ca pe orice altă piesă doar că trebuie să muncesc mai mult decît la alt rol, în mod sigur. Și muncesc. Și nu înțeleg de ce nu se pune «Hamlet», dacă nu în fiecare stagiune, măcar la două, tocmai cu actori tineri. Pentru mine este un mare semn de întrebare.

— Îți mai lasă «Hamlet» timp și pentru altceva?

— Repet Sganarel în «Don Juan» la Bulandra.

— Despre ce ai vrea să mai vorbim?

— Despre vacanță.

— Unde o petreci?

— Acasă. Între zidari, vopsitori și tîmplari.

— Deci să nu vorbim despre vacanță. Proiecte de viață?

— Să-mi cumpăr o mașină.

— Redevenind serioși: ți-au plăcut «Mușatinii»?

— Nu i-am văzut. Nici un minut. Am jucat în fiecare seară de luni cînd s-a dat «Bună seara, domnule Wilde».

— Te bucură succesul unui asemenea spectacol în care dai puțin ca actor?

— Crezi asta?

— Da.

— Mă bucur pentru public, mă bucur pentru că oamenii pleacă fericiți din sală.

— Te duci la teatru? Îți cunoști colegii din tinerele generații?

— Nu, n-am cînd.

— Film vezi?

— Da.

— Cu ce regizori ți-ar plăcea să lucrezi? Întreb aceasta rugîndu-te să fii utopic.

— Nu e la îndemîna noastră să alegem. De altfel iubesc foarte mult teatrul. Este mult mai adevărat și mai apropiat de mijloacele mele artistice. Cred. De altfel în teatru poți și greși frumos. Iar în ceea ce privește cu cine mi-aș dori să lucrez, visul frumos e mai bine să-l ții în tine, nu să-l strici povestindu-l. Dacă ar fi apărut între timp filmul mi-ai mai fi luat interviul?

— Da. Pentru că deși mi-a displăcut filmul, am apreciat foarte mult efortul lui Ștefan Iordache de a nu deveni penibil într-o întreprindere dezastruoasă. Este foarte greu să-ți păstrezi măsura cînd mai toți din jur au pierdut-o.

— Te-am întrebat asta pentru că, de obicei, actorii sînt intervievați cînd joacă foarte mult și mai nimeni nu vine să-i întrebe de soartă cînd stau. Mă refer doar la cei care în general joacă nu la cei care n-au făcut nimic niciodată.

— Eu îți doresc să nu existe o asemenea perioadă și îți garantez că nu mă voi număra, chiar dacă va exista «neagra perioadă», între cei care să uite să te întrebe de soartă.

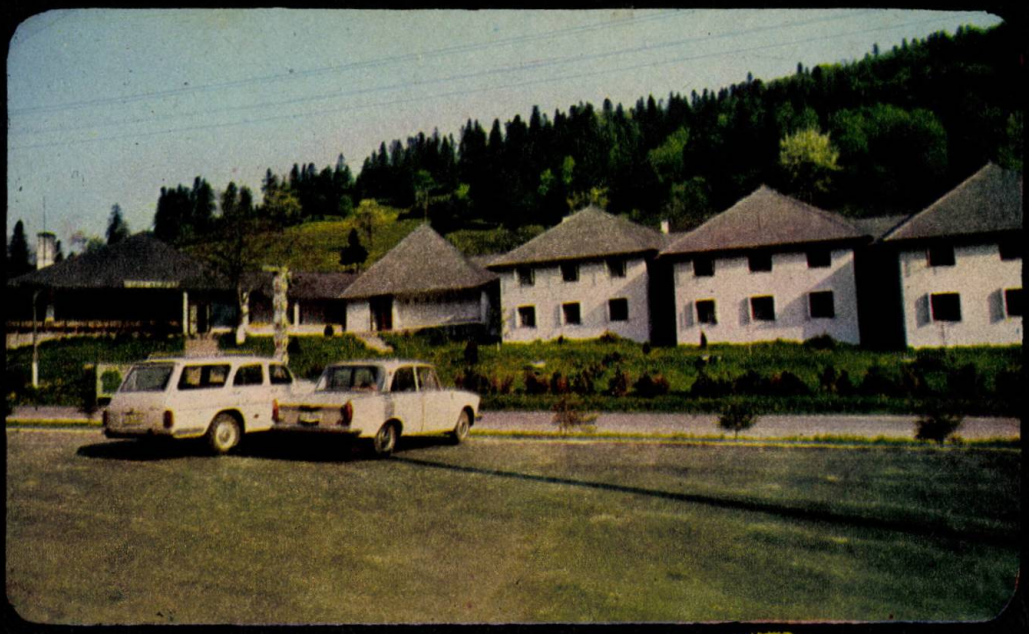

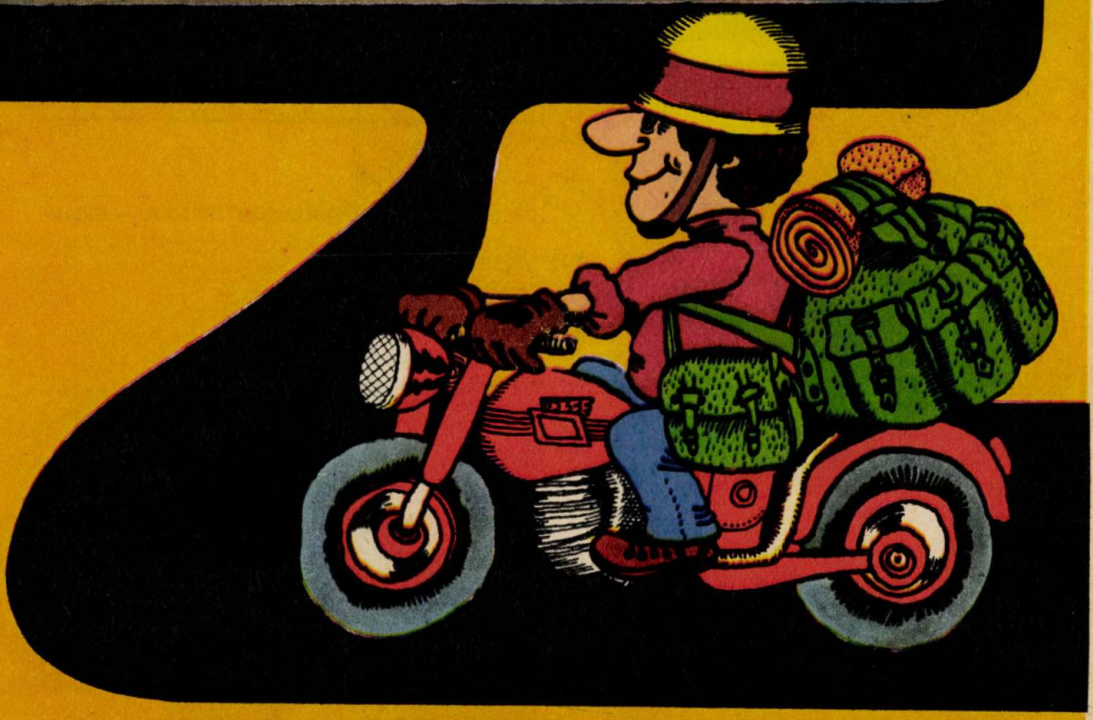

LOCURI PITOREȘTI, POPASURI AGREABILE

Dintre numeroasele popasuri ale COOPERAȚIEI DE CONSUM vă recomandăm:

Hanul AGAPIA — (jud. Neamț) situat pe DN 15, 0, la km. 39 + 5 km lateral, lîngă Mănăstirea Agapia. Restaurant și cazare, activitate permanentă. În jud. Argeș vă invită să vizitați HANUL VALEA URSULUI situat pe DN 7 (București–Pitești–Sibiu) la km. 121. De asemenea activitatea este permanentă. În toate unitățile se servesc produse și specialități specifice locului. Băuturi de bună calitate și variate.

Pana de cauciuc — MIRCEA WEISZ
Baia Mare

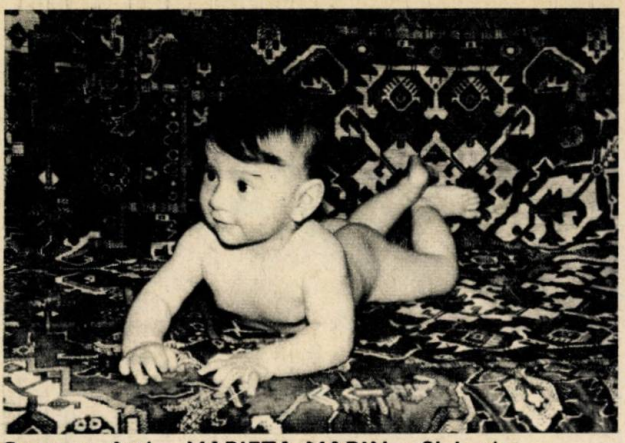

Ce mare sînt! — MARIETA MARIN — Slobozia

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

Prietenii... DUMITRU ALDEA — Galați

Echilibru — BORDIERU GEORGETA — Brăila

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

Norul — TONCOGEAZ AUREL — București

Vine furtuna — SOTIR NICOLAE — Constanța

«Sfîrșitul zilei» — VENIG VASILE — Carei

«E primăvară iar!»
OCTAVIAN VESTEMEAN — Sibiu

BALERIN, CU UN PICIOR ORTOPEDIC

Balerinul danez Soeren Skjoldmose (23 de ani) a suferit anul trecut un grav accident în urma căruia i-a fost amputat piciorul stîng. În mod firesc, el nu-şi mai putea continua activitatea sa la Teatrul regal de operă din Copenhaga.

Ajutat de un medic specialist care i-a pregătit un aparat special, dînd dovadă de o voinţă uimitoare, Soeren Skjoldmose şi-a putut relua cu succes activitatea. Este unicul caz din lume în care un balerin purtînd un aparat ortopedic, evoluează pe scena unei opere. Iată-l exprimîndu-şi (împreună cu soţia sa, Anette Skouner) bucuria de a putea dansa din nou.

ÎNTR-O ORĂ, 37 LITRI DE BERE

Norman Mitchinson, din Londra, în vîrstă de 29 de ani, de origine galeză, este un mare iubitor de bere. Bineînţeles că nu-i singurul. Dar Mitchinson a ţinut s-o demonstreze într-un mod deosebit şi a reuşit. În timp de o oră a băut 31 litri de bere, întrecînd recordul mondial de specialitate. Şi fiindcă performanţa sa stabilită în faţa unui juriu şi a unui mare număr de spectatori, l-a ambiţionat, o săptămînă mai tîrziu el şi-a întrecut recordul consumînd în timp de o oră 37 de litri de bere!

Cînd a fost întrebat care este secretul său, el a răspuns: «înainte de a începe concursul propriu-zis, am băut patru litri de bere pentru a-mi obişnui stomacul»...

VEŢI REUŞI SĂ-L GĂSIŢI?

UNUL dintre cele şase obiecte desenate se află undeva (dar cuprins într-o altă formă) în desenul de mai jos. Vă invităm să-l găsiţi.

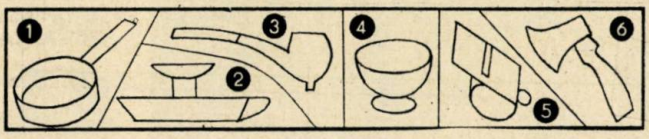

RĂSPUNS

Este vorba de obiectul nr. 2 care se află încorporat (întoarceţi desenul) în partea desenului care reprezintă arcul podului şi o parte a parapetului.

Nu-mi luați păpușa!
TEODOSE GHEORGHE — Timișoara

Zîmbetul Siminei — I. GRIGORESCU — București

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

Neastîmpărata — ION POPESCU — Ploiești

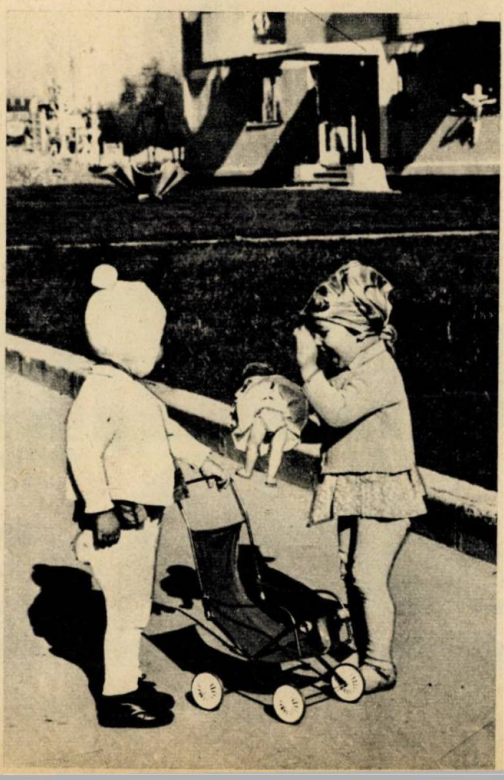

Și-ai s-auzi cum iarba crește?
Prof. VALERIU BOGDĂNEȚ — Bacău

DIRECȚIA JUDEȚEANĂ DE INDUSTRIE LOCALĂ BRĂILA

str. Împăratul Traian nr. 7
tel. 12168 — 13256 — 14601 — 14668

Unităţile DIRECŢIEI DE INDUSTRIE LOCALĂ BRĂILA realizează o mare varietate de produse de calitate superioară, dintre care vă recomandăm:

obiectele din mase plastice

confecţiile pentru copii

garniturile de mobilă

materialele de construcţii

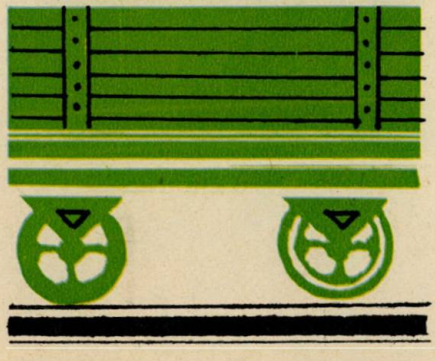

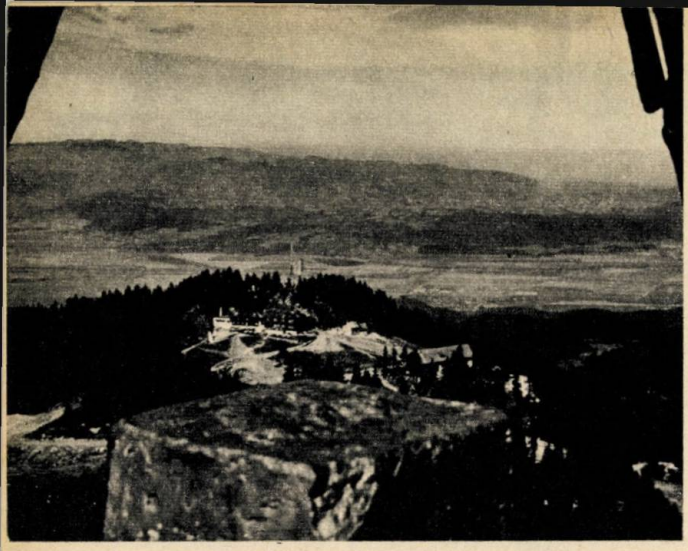

La înălțime — SZASZ ADRIAN — București

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

Cabana Ciucaș — POPESCU ION — Ploiești

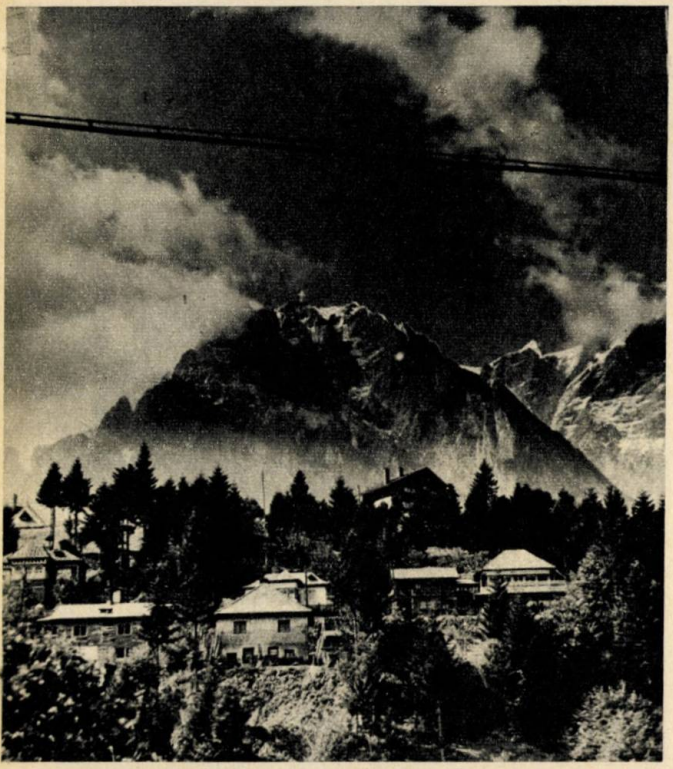

La poalele Caraimanului
— SCHWAB FREDERIC — Brașov

Vîrful Toaca
— ARICESTEANU STELIAN — București

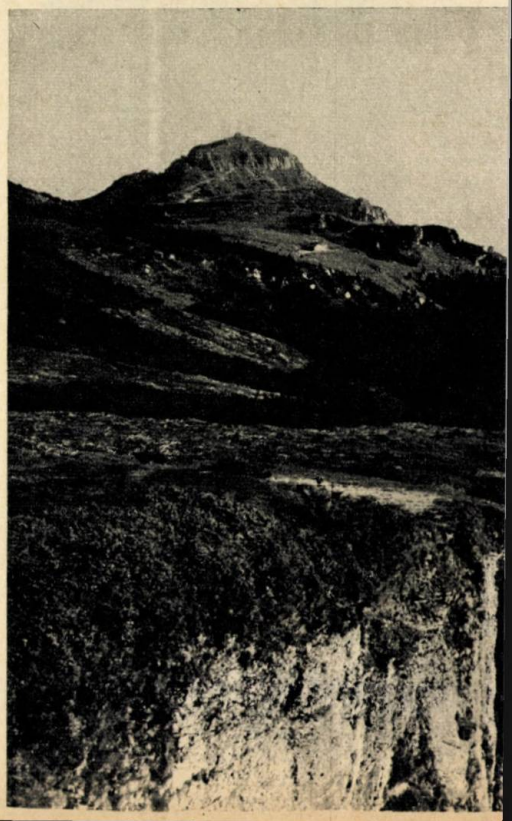

CORESPONDENȚE SPECIALE DE LA VINKO SALE

DOI RENUMIȚI CÎNTĂREȚI DE OPERĂ SE DESTĂINUIE CITITORILOR NOȘTRI

FRANCO CORELLI ȘI GIUSEPPE DI STEFANO

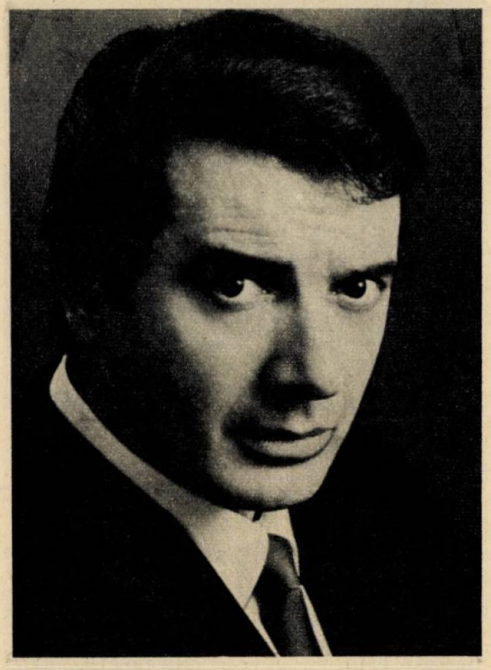

FRANCO CORELLI

Marii tenori de operă — acești idoli neînfrînți ai milioanelor de admiratori — n-au avut, aproape niciodată, înfățișarea ideală. Este oare aceasta consecința faptului că aproape toți tenorii — cei mai strălucițI — aparțin unei națiuni care nu excelează prin bărbați de statură înaltă? Și de aceea, poate nu este o întîmplare că lumea operei aștepta apariția suplă a staturii înalte a lui FRANCO CORELLI — **astăzi — după cum se afirmă în America — «cel mai frumos tenor din lume».**

Înfățișarea plăcută și fizionomia atractivă devin parcă o nouă și foarte dorită dimensiune «de film» a artei operei, iar Franco Corelli — cîndva un funcționar mărunt din Ancona — este cel mai tipic reprezentant al celui mai nou «val de operă».

Povestea lui Corelli despre drumul parcurs prin operă este directă și sinceră, poate chiar prea sinceră:

— Probabil că n-am fost făcut pentru canto! În tinerețe vocea mea era urîtă, aspră, chiar puțin «crispată». Firește că, ulterior, întreg acest material s-a transformat, s-a îmbogățit. Dar, rolul hotărîtor l-au iucat prietenii mei: «ascultă, mi-au spus, cu un asemenea glas, un tînăr ca tine, cu cei 187 de centimetri trebuie să încînte într-o zi lumea întreagă». Previziunile s-au împlinit: un concurs în 1957 la Spoleto și pas cu pas am ajuns la Scala din Milano! Fără audiții eliminatorii, fără stagiu în provincie, am devenit fulgerător tenor al primei case de operă din lume. Acesta a fost destinul meu. Așa cum Marconi a fost inventator, eu am devenit cîntăreț, un cîntăreț născut într-o zodie norocoasă.

... «Cel mai mare triumf? La Scala, firește. A fost în acea seară nebunească din 1963, după renumitul duet din opera «Hughenoții» cu Giulietta Simionato. Am ridicat în picioare întreaga Scală! De la parter pînă la ultimul spectator de la galerie, ceea ce se întîmplă rar în această operă . 19 minute în șir a durat furtunoasa canonadă de aplauze și aclamații! Simionato a plîns ca un copil, iar Corelli a fost preamărit pînă la ceruri în acea seară de neuitat!

... Momentul care m-a emoționat cel mai mult? Din păcate, s-a petrecut tot în această operă — un adevărat fiasco în «Paiațe». În seara aceea am fost nimeni și nimic!

...Poate că nu este pe deplin clar cum am devenit ceea ce sînt, chiar nici pentru mine! Știți, n-am luat niciodată lecții de canto în adevăratul înțeles al cuvîntului. Am ascultat, am făcut vocalize, am imitat în toate felurile. În ultimă instanță sînt un autodidact!

MODELELE MELE: CARUSSO ȘI VOLPI

... Modelele mele? Nemuritorul Carusso este idolul tuturor tenorilor. Timbrul puternic și impunător, inima măreață și adevărul uman strălucesc

în această voce ca un soare veșnic. Și astăzi trebuie amintit acest nume sfînt. Dar modelul meu, din «grupa mea de sînge» este maestrul Lauri Volpi. Nimeni nu crede acest lucru, dar eu vă încredințez: vocea lui dotată răsună și astăzi—după aproape 50 de ani de carieră și 80 de viață—la fel ca odinioară, de parcă ar avea 30 de ani. Volpi este un adevărat miracol!

... Mă întrebați de poveștile despre scandalurile cu colegii mei? Despre incidentul cu Birgit Nilson, altul cu un bas cunoscut sau cu unii spectatori? Da, totul este exact! Dar de ce dramatizează lumea incidentele mele? Au jucat destul timp tenorii rolul mielului blînd! De altfel și actorii de film, fotbaliștii și atîtea primadone provoacă de mult incidente și mai grave. Le provoacă și oamenii buni și cei răi. În viața mea de artist am suferit prea mult și mi-am pus la încercare nervii mei de oțel. În unele momente mi se urcă și mie sîngele la cap. Mă transform într-o nouă persoană, puțin necorespunzătoare. Și pe urmă regret. Și asta pentru că în fiecare seară cînd îmi îmbrac costumul îmi simt nervii încordați ca un arc, pentru că la fiecare spectacol se așteaptă de la Corelli să fie un miracol».

...Recunosc că mă chinuie patru obsesii: răceala, tracul, scrisorile anonime și gîndul că numai un singur spectator rău intenționat ar putea să-mi strice seara».

ÎL DIVINIZEZ CEL MAI MULT PE PUCCINI

«... Aveți dreptate! Și aceasta sună într-adevăr tragic: este aproape de neconceput prietenia între doi tenori! Dar nu sînt tenorii vinovați de această situație. Vinovat este mediul lor înconjurător. Nu există zi în care să nu se facă comparații între tenori: acestuia îi lipsește, iar celuilalt nu-i lipsește ceva. Toți parcă vînează și cele mai mici asperități din voce și expresie, și toate acestea constituie o activitate blestemată.

Comentariile veninoase fac deliciul celor interesați, iar noi, tenorii, invidioși și îngîmfați, declarăm — fără a fi necesar — «stare de război»!

... Ce compozitor corespunde cel mai bine naturii mele? Într-o seară mă simt bine în opera lui Verdi, în altă seară în cea a lui Puccini... Cu toate că prețuiesc nespus de mult stilul lui Verdi, și genialele sale soluții vocale, totuși muzica lui Puccini, modernă și reprezentativă pentru curentul «verist» corespunde mai mult psihologiei mele, trezește mai multe emoții înlăuntrul ființei mele .

... Se spune astăzi despre mine că figurez printre tenorii de frunte de pe plan mondial. Grea afirmație! Și dacă vă interesează cum primesc asemenea complimente, vă pot spune, pur și simplu, că nu m-am gîndit niciodată la un «tron» în lumea operei, la tenorii renumiți ce m-au precedat sau care mă vor urma. M-am gîndit întotdeauna la propria-mi perfecționare, la lipsurile mele. Sînt omul care mai urcă încă cu perseverență și continuitate pe cele mai înalte vîrfuri ale celor mai îndepărtate înălțimi. Și întrebarea este, dacă voi ajunge acolo vreodată...»

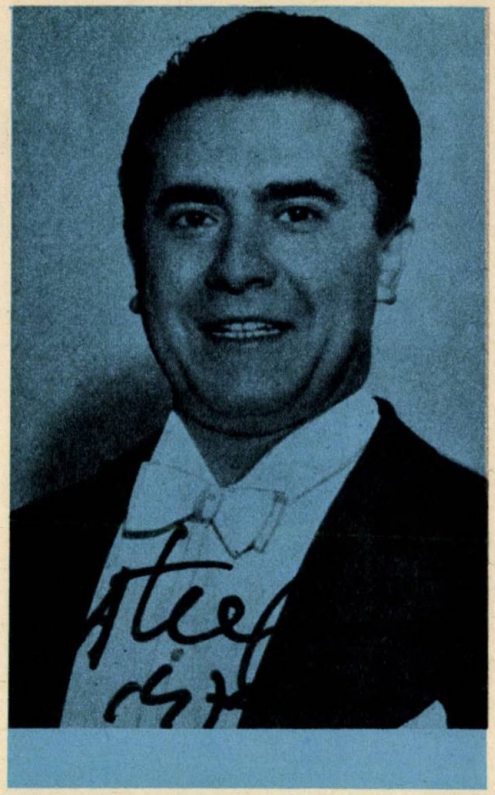

GIUSEPPE DI STEFANO

Unii, mulți la număr, îl ridică în slăvi pe marele artist din Catania, alții îl privesc cu rezervă. Dar, nimeni nu-i contestă lui *GIUSEPPE DI STEFANO* frumusețea tonului de registru mediu, frazarea măiastră, dicția și capacitatea de comunicare cu publicul. Polemica apare în jurul tonurilor lui de tranziție, și în cea mai mare măsură în jurul tonurilor «deschise», fără strălucirea și «dinamismul» celor italiene, fără înălțime. Măreț în unele arii și scene, artistul impresionează prin ansamblul său...

De ce? Diagnosticul este diferit. Unii afirmă: a schimbat mulți profesori și — multe femei. Alții sînt și mai precizi: tehnica, repertoriul și viața particulară greșite! Într-adevăr, Giuseppe di Stefano nu duce o viață de ascet ca ceilalți mari cîntăreți; nu este robul propriului său glas ca alți mari tenori. Nu blestemă ceața, nu se pronunță pentru o atmosferă dezinfectată, nici pentru «primăvara veșnică»... Viața lui are și o altă față: ruleta, wisky, femeile... și viteza amețitoare cu «Mercedesul» de la Scala din Milano pînă la Belgrad, de la Berlin pînă la Roma... într-un ritm care provoacă teama de infarct chiar și la cei mai atașați «admiratori ce-i țin companie».

În teatru, di Stefano își închină inima și sufletul în fiecare seară publicului. În societate strălucește ca un sfînt și boem cu inimă largă. Dar de ce slăvitul

tenor italian nu este sentimental față de profesorii italieni de canto, nici față de cîntăreții de operă de astăzi?

«Vă înșelați, mi-a spus recent di Stefano, dacă credeți că Italia mai este încă patria marilor profesori de canto. Țineți minte: cine studiază în Italia riscă să decadă sau să-și piardă vocea! Străinii ne dau astăzi lecții bune de canto. De ce? În străinătate se studiază mai temeinic și cu mai multă răbdare. Și canto-ul a devenit o industrie. Vocile se fabrică la repezeală, tinerii cîntăreți așteaptă isteric gloria, forțează cariera, aleargă cu orice preț după milioane... Iar toate acestea se răzbună greu mai tîrziu și se repercutează atît asupra cîntăreților cît și a creației de operă.

În muzica italiană există încă un gol de importanță hotărîtoare, povestește di Stefano. *Nu mai există Toscanini, de Sabata și alți dirijori nemuritori care au dat cîndva cele mai puternice impulsuri pentru formarea titanilor de operă. Ce le mai lipsește cîntăreților de azi? Dicția și fraza nu valorează, mai ales la tenori. Nu este totul să ai o voce puternică sau o înfățișare plăcută. Mi se încrețește pielea pe mine cînd în locul unor cuvinte clar pronunțate de vocea umană răsună cuvinte neînțelese, chinuite și vocale gîtuite, Actuala producție în serie împinge vocea înăuntru, în stomac, și aceasta înăbușe poezia și frumusețea cuvintelor vii și magice.*

Școlile de canto? Sînt o înșelătorie! Eu sînt pentru școala gustului frumos. Pentru canto-ul ușor ca un surîs firesc, fără grimase. Pentru expresivitate și «cantabile» prin intermediul sentimentelor și muzicalității rafinate.

Țineți minte; marii cîntăreți se nasc, nu se fabrică! Unde este salvarea? Talentele trebuie căutate și cultivate. Dacă apare un tenor excepțional în România, o soprană «a la Tebaldi» în Japonia sau un bariton în Spania... toți trebuie păstrați ca o comoară de preț. Ei trebuie să fie pilonii operei din zilele noastre.

Nu sînt convingător? Ei, iată atunci încă cîteva afirmații recente din «patria canto-ului»: odinioară tenorii lirici din anii '50 au devenit tenori de dramă, iar astăzi tenorii dramatici de odinioară devin—la o o vîrstă mai avansată—tenori lirici! Corelli este un cîntăreț desăvîrșit. El a început ca Radames la Scala, pentru ca astăzi să cînte la New York în rolul lui Werther! Și acum, la o parte cu modestia: eu însumi am început ca de Grieux în urmă cu 20 de ani la Regio Emilia în opera «Manon», iar în acest sezon, la 50 de ani, voi cînta «Othello!»

Și de aceea nu trebuie să ne mire mult faptul că publicul de azi este răsfățat dar și pretențios. Tito Schipa și Benjamino Gigli au fost ultimii romantici ai celui mai frumos canto. Eu am început cînd ei au terminat. Astăzi, belcanto-ul sînt eu!»

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

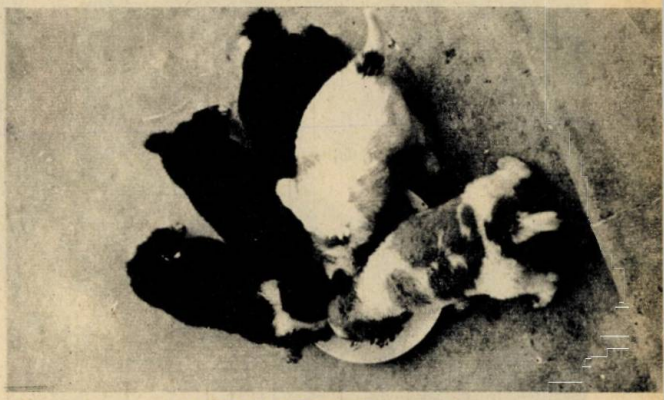

«Ora mesei» — NICOLAE TOKACEK — București

«La tîrg»—GEORGETA BORDIERU — Brăila

«Dispreţuire» — DUMITRU VASILESCU — com. Gura-Ocniței

VIZITAȚI ORAȘUL CLUJ!

Vă recomandăm câteva adrese utile:

RESTAURANTE — **METROPOL**, str. Horea nr. 5
URSUS, Piața Libertății nr. 20
INTIM, str. Matei Corvin nr. 3

COFETĂRII — **CAFE-BAR**, str. 6 Martie
URANIA, str. Horea nr. 6
CARPAȚI, Piața Libertății nr. 6
TINERETULUI, str. Universității nr. 3
MOCA-BAR, Piața Mihai Viteazu nr. 11

MAGAZINE — **TURIST**, Piața Libertății nr. 2
AUTO-MOTO, str. Mangaliei nr. 10
SORA, supermagazin alimentar, Bd. Lenin nr. 5
SELECT, Piața Libertății nr. 15

PEARL HARBOR

—UN MISTER AL ISTORIEI?

PAGINI DIN ARHIVELE SPIONAJULUI

Duminică 7 decembrie 1941...

Henry Stimson, ministrul armatei Statelor Unite, lua masa. Era după o dimineaţă încărcată. Se întîlnise cu ministrul marinei, Frank Knox, şi cu secretarul de stat Cordell Hull, pentru a trece în revistă evoluţia tratativelor americano-japoneze. Hull era convins de iminenţa unei „mişcări diabolice" din partea Japoniei. Dar unde? În ce loc din imensitatea Pacificului sau a Asiei?

Stimson se gîndea la opiniile lui Hull. Să fie oare chiar atît de aproape deznodămîntul? Gîndurile i-au fost întrerupte de soneria telefonului. La capătul firului era preşedintele Roosevelt:

— Aţi auzit noutatea?

Vocea lui Roosevelt era agitată.

— Ce anume? a răspuns Stimson. Au intrat cumva japonezii în golful Siam?

— Da' de unde! Cu totul altceva. Au atacat insulele Hawai. Aviaţia japoneză bombardează în momentul de faţă insulele Hawai!...

Stimson nu ştia pur şi simplu ce să răspundă. El se număra printre acei oameni politici americani convinşi că Japonia va deschide focul undeva în Asia — cel mai apropiat în golful Siam sau în Malaya.

.....

Roosevelt lua masa cu consilierul şi prietenul său intim, Harry Hopkins. Discuţia se învîrtea în jurul unor chestiuni total nelegate de criza americano-japoneză. La 13,40 a sunat Knox care l-a informat pe preşedinte despre interceptarea unei radiograme din Honolulu din partea comandanţilor forţelor americane staţionate în Hawai în care toate posturile americane erau anunţate că a început un atac aerian.

Hopkins în jurnalul său nota:

— Mi-am exprimat părerea că este probabil vorba de o greşeală şi că japonezii n-ar fi atacat Honolulu. Dar preşedintele considera această ştire veridică, spunînd că japonezii se puteau hotărî tocmai la un asemenea pas neaşteptat.

La ora 14,28, amiralul Harold Stark l-a sunat pe Roosevelt şi i-a confirmat atacul, adăugînd că agresiunea aviaţiei japoneze a fost deosebit de înverşunată, flota aflată în rada portului fiind serios afectată. Se înregistraseră numeroase victime.

.....

Churchill, care se afla la reşedinţa de la Chequers, avea doi oaspeţi la masă — ambasadorul american John Winant şi consilierul lui Roosevelt — Averell Harriman. Erau orele 21. Printre ştirile transmise de B.B.C., una a întrerupt dialogul celor trei oameni politici, făcîndu-i atenţi: aviaţia ja-

ponează a atacat navele americane în Pacific. Crainicul a continuat lectura buletinului de știri.

Cei trei n-au părut să dea atenție. Churchill a reluat dialogul. Dar în același moment a intrat precipitat în cameră Sawyers — majordomul lui Churchill:

— Japonezii i-au atacat pe americani.

Churchill i-a privit în tăcere pe cei doi oaspeți apoi

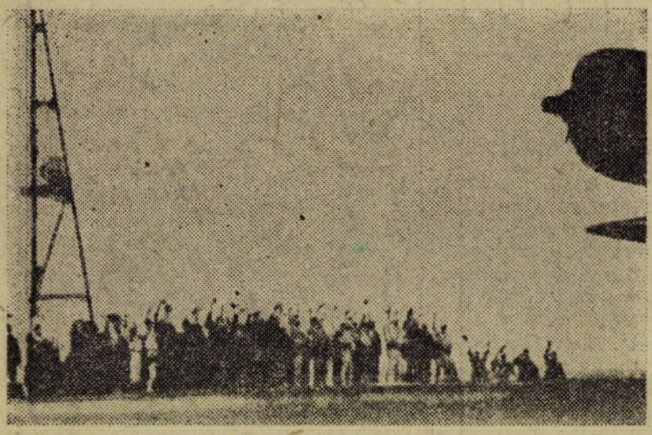

Avioanele japoneze pornesc la atac

s-a ridicat din fotoliu, a traversat camera și a pătruns în biroul secretarelor, cerînd să i se facă imediat legătura telefonică cu Roosevelt.

Peste cîteva minute, Roosevelt era la celălalt capăt al firului.

CHURCHILL: — Domnule președinte, ce se întîmplă cu japonezii?

ROOSEVELT: — Este absolut exact. Ne-au atacat la Pearl Harbor. Iată-ne acum îmbarcați în aceeași corabie.

.....

Ambasadorul Statelor Unite la Tokio, Joseph Grew, dormea profund. La miezul nopții fusese primit de ministrul de externe Togo, căruia îi înmînase un mesaj al președintelui Roosevelt, adresat împăratului Japoniei. Întrevederea cu Togo se terminase aproape de 1 noaptea, cu promisiunea sa de a supune chestiunea tronului.

Și iată că la ora 7,30 dimineața (8 decembrie — diferența orară între Washington și Tokio era de 18 ore), Grew era trezit din somn și convocat de urgență la reședința ministrului de externe. Funcționarul japonez căuta să intre în legătură cu ambasada americană încă de la orele 5 dimineața.

Grew: „*M-am îmbrăcat în mare grabă și am ajuns la reședința oficială a ministrului la ora 7,30. Togo a fost sever și ceremonios. Mi-a făcut o scurtă declarație, apoi mi-a remis un memorandum în 14 pagini datat 8 decembrie... Întors la ambasadă m-am ras și am luat micul dejun trimițînd apoi raportul la Washington*“.

De abia spre prînz Grew a aflat că Japonia a atacat flota americană la Pearl Harbor.

.....

Marchizul Kido, principalul consilier privat al împăratului, nota în jurnalul său: — „*8 decembrie 1941. La 00,40, ministrul de externe Togo mi-a telefonat pentru a mă consulta cum să procedeze cu telegrama personală adresată împăratului de președintele Roosevelt, telegramă care i-a fost adusă de ambasadorul Grew. În ce privește procedura diplomatică l-am sfătuit să vorbească cu primul ministru. Iar privitor la raportul față de împărat, l-am asigurat pe Togo că împăratul îl va primi chiar noaptea.*

Mi s-a comunicat că ministrul de externe Togo a plecat la Palat. La 02,40 am plecat și eu într-acolo pentru a mă întîlni cu el. Cînd urcam pe Akasaka am văzut răsăritul soarelui. M-am gîndit că acesta este simbolic pentru momentul în care Japonia a intrat în război împotriva Statelor Unite și Angliei. Închizînd ochii m-am rugat pentru succesul aviației noastre marine care ataca în acest moment Pearl Harborul.

La 07,30 m-am întîlnit cu primul ministru, cu șeful marelui stat major al marinei. Am auzit din partea lor știri minunate despre succesul atacului prin surprindere asupra insulelor Hawai și am simțit că ne-a ajutat Dumnezeu. La 11,40 am fost primit la Împărat și am stat de vorbă cu el pînă la amiază. În aceeași zi a fost publicată declarația de război“.

.....

Era o duminică clară, luminoasă. În rada portului Pearl Harbor navele flotei Pacificului străluceau într-o aliniere perfectă. Erau vase de mare și mic tonaj — în total 96 de nave. În fața lui Pearl City se aflau vechile crucișătoare „Detroit“ și „Raleigh“, cuirasatul „Utah“. În extremitatea de nord-est a insulei Ford se întindea „alea crucișătoarelor“ — aliniate și imobile: Nevada, Arizona, Tennessee, West Virginia, Maryland, Oklahoma, California...

Spre orele 8, un zgomot intens a umplut rada por-

— Sus: West Virginia, cuirasat de 32 500, tone s-a scufundat. Jos: Se încearcă salvarea celor care s-au aruncat în apă

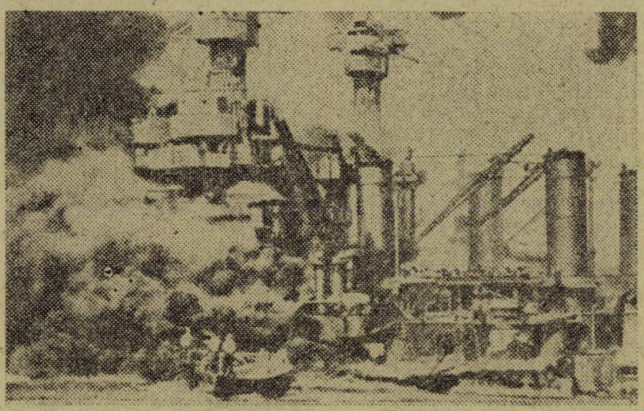

tului: din mai multe părți se apropiau formațiuni compacte de avioane. Oamenii le priveau cu reacții diferite.

Farmacistul **William Lynch**: *„Probabil că ne vizitează un portavion rus. Am văzut cerculeţe roşii pe aripile avioanelor."*

Un mic grup de 7 oameni de pe nava atelier „Vestal", acostată lîngă Arizona, era convins că este vorba de un nou exercițiu al aviației americane.

Pe bordul lui „Nevada", șeful fanfarei se pregătea să dea semnalul drapelului. Muzicanții din orchestră priveau cu obișnuita și neieșita din comun curiozitate avioanele care evoluau deasupra lor.

Pe bordul crucișătorului „Honolulu" — după zgomotul primelor explozii — un „marinar" paria pe un dolar cu camarazii săi că armata face un exercițiu cu torpile oarbe.

Iar cînd un marinar de pe „Pennsylvania" anunță că japonezii atacă, mecanicul William Feliny îi răspunse ironic: *„Bineînțeles, împreună cu nemții, nu-i așa?"*

Peste o sută de avioane zburau deasupra portului. Ele se împărțeau în grupuri mici de cîte trei, cinci, șapte. Avioane purtătoare de torpile, bombardiere în picaj și bombardiere de altitudine. Dintr-un avion a fost lansat o mică fuzee cu fum negru. Apoi alta. Era semnalul dat de comandant — căpitanul Fuchida. Aviația începea să-și descarce încărcătura. Zgomotul exploziilor se făcea auzit pînă departe.

Cam în același moment, la bordul navei japoneze „Akagi", amiralul Kusaka se întorcea spre amiralul Nagumo. Cei doi militari s-au uitat unul în ochii celuilalt. Fără să scoată un cuvînt ei și-au strîns cu putere mîinile.

Motive de satisfacție aveau multiple. Flota americană din Pacific primise o lovitură puternică. Potrivit unei prime relatări trimise la Washington, rezultatele atacului japonez erau următoarele: cuirasate — *Arizona* (32 600 t.), scufundat și pierdut definitiv; *Oklahoma* (29 000 t.) — scufundat și pierdut definitiv; *California* (32 000 t.), *West Virginia* (32 500 t.) — scufundate, *Nevada* (29 000 t.) — grav deteriorat. Alte trei crucișătoare — *Pennsylvania* (33 000 t.), *Maryland* (32 500 t.) și *Tennessee* (32 000 t.) — deteriorate de bombardamentul japonez. Dintre crucișătoare — *Helena*, *Honolulu* și *Raleigh* — lovite, dar ulterior reparate și redate în serviciu. Două distrugătoare au fost definitiv pierdute, alte două reparate și redate în serviciu.

Bombardarea aerodromurilor a provocat pierderea a 177 de aparate americane. Iar numărul victimelor omenești — 3 077 de ofițeri și marinari uciși.

Amiralul **Kimmel** — comandantul flotei din Pacific, raporta: *„...În jurul orei 07,50, de la postul de observație s-a transmis telefonic: „Atac aerian inamic". Bombardierele în picaj au dat lovituri aeroporturilor din apropiere iar avioanele purtătoare de torpile — navelor din port. Din acest moment acțiunile militare ale aviației inamice în zona portului n-au contenit. În diferite perioade, cînd soseau noi valuri de avioane, iar cele dinaintea lor nu ieșiseră din luptă, intensitatea atacurilor creștea. Primul dintre acestea s-a prelungit aproximativ de la 07,55 — 08,20. În a doua perioadă — de la 09,00—09,30 au acționat mai ales bombardierele în picaj. Al treilea val al*

bombardierelor de altitudine cu acțiunea simultană a avioanelor în picaj și al avioanelor de vînătoare ale inamicului a terminat atacul în jurul orei 9,30. În același timp, în rada Pearl Harbor au apărut submarine ale inamicului".

Războiul în Pacific începuse.

.....

Această zi de 7 decembrie 1941 n-a intrat însă în istorie numai sub aspectul descris mai sus. O furtună politică intensă a fost stîrnită și după ce Japonia a fost înfrîntă. În viața internă americană capitolul Pearl Harbor n-a putut fi închis cu ușurință.

Întrebările au început să curgă. De ce navele de linie erau ancorate la Pearl Harbor în plină perioadă de accentuare a crizei japono-americane? De ce în schimb purtătoarele de avioane erau în ocean? De ce datele culese de serviciile secrete americane n-au fost aduse la cunoștința comandamentului militar din Hawai? De ce generalul Marshall nu a folosit mijloace prompte de alertă?

Răspunsurile au impus o vastă anchetă organizată sub auspiciile Congresului. Depozițiile și documentele au însumat 39 de volume groase. Majoritatea persoanelor avînd o contingență oarecare cu evenimentele amintite au compărut în fața comisiei.

Dar nici ancheta nu a elucidat problema în întregul ei și-mai cu seamă nu a spulberat îndoielile. Contraamiralul în rezervă Robert A. Theobald, comandantul flotei de distrugătoare de la Pearl Harbor, în cartea sa apărută în 1955 și prefațată de fostul comandant al flotei Pacificului, Kimmel, scria:

„Menținînd o flotă slăbită în apele hawaiene, ca o invitație la un atac prin surpriză împotriva ei, și refuzînd comandantului acestei flote informațiile care i-ar fi permis să facă acest atac imposibil, președintele Roosevelt a făcut Statele Unite să intre în război la 7 decembrie 1941. El a aruncat în conflict un popor unanim, pentru că nimeni n-a bănuit că acest atac al japonezilor se înscria în planurile președintelui său..."

Să încercăm să explicăm momentul Pearl Harbor cu complexele sale implicații și conexiuni. Este oare acesta un mister al istoriei?

Mașinile purpurii

Contraamiralul în rezervă Ellis Zacharias și-a desfășurat majoritatea activității sale în Japonia sau în problemele japoneze. El a făcut parte din serviciul de informații al marinei, iar o bucată de vreme a fost adjunctul șefului acestuia. Zacharias nu este numai un bun cunoscător al evenimentelor ce au premers sau au urmat Pearl Harborului, dar poate fi încadrat în același timp și în lista personajelor active ale acestei perioade. Și mai ales poate ridica vălul asupra unor momente pline de semnificație.

Să-i dăm cuvîntul: *„În 1926 m-am ciocnit pentru prima oară cu unul din cele mai interesante domenii ale serviciului de informații modern — arta descifrării. Am primit misiunea de a mă ocupa de Japonia. Treburia să găsesc căi și mijloace de a asculta știrile japoneze... Ore întregi, fără ascoate un cuvînt, împreună cu colegii mei, stăteam aplecați asupra unor maldăre de hîrtii cu cifre și litere aflate într-o dezordine haotică, încercînd să dezlegăm complexitatea mesajelor pe care le conțineau, și treptat identificam soluțiile ca într-un joc de cuvinte încrucișate*".

Zacharias și grupul de oameni care se ocupau de descifrarea mesajelor japoneze lucrau în camera nr. 2646 din Ministerul Marinei. Activitatea acestui grup de oameni avea să aibă o însemnătate primordială pentru întregul război al Pacificului.

Din momentul creării serviciului de descifrare progresele s-au acumulat.

Mesajele secrete japoneze — atît diplomatice, militare cît și de spionaj — erau cifrate cu ajutorul a diverse coduri speciale. Ulterior (1940—1941) această operațiune se făcea cu ajutorul unor mașini speciale, ultraperfecționate, numite mașini purpurii, considerate ca un succes tehnic deosebit. Principiul lor era astfel conceput încît în fiecare zi, o simplă modificare mecanică permitea schimbarea cheii de cifrare și respectiv de descifrare.

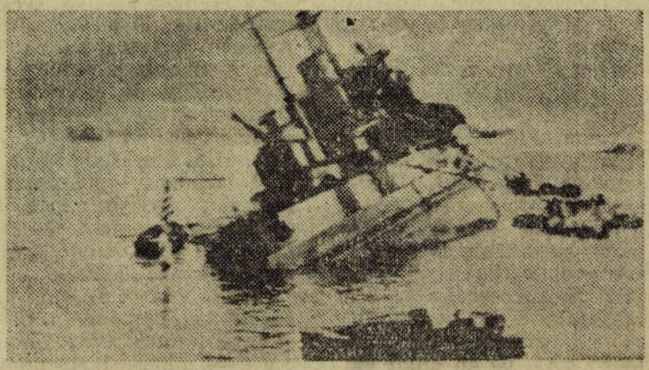

Nava „Utah", torpilată în apele golfului

Serviciul de informații american a reușit să-și procure planurile „mașinilor purpurii" și, în ultimă instanță, să le reconstituie în întregime. În felul acesta toate mesajele diplomatice japoneze au putut fi interceptate și descifrate de americani cel puțin începînd din iulie 1941. Telegramele descifrate pe această cale au primit numele convențional de „Magics".

Acest mare secret — unul din cele mai bine păstrate în al doilea război mondial, de care japonezii au aflat de abia după 1945 — a fost aplicat pe o scară oarecum industrială. În aprilie 1941 existau la Washington mai multe „mașini purpurii" distribuite astfel — două la Ministerul Marinei, două la Ministerul de Război, iar una la Cartierul general din Filipine al generalului Mac Arthur. În fine, o a șasea mașină fusese pusă la dispoziția guvernului britanic.

Operația propriu-zisă de descifrare se efectua alternativ la Ministerul Marinei și la cel de război. Serviciile care se ocupau de descifrare erau la Ministerul Marinei — biroul 2 din Security Division (indicativul său fiind OP—20—GY), iar la Ministerul de Război — biroul 2 al lui Signal Intelligence Service.

Pe lista destinatarilor mesajelor descifrate figurau: președintele Roosevelt, secretarul de stat Hull, ministrul marinei Knox, ministrul de război Stimson, șeful statului major al armatei, generalul Marshall, șeful operațiunilor navale, amiralul Stark, și încă 7 persoane printre care ofițeri superiori ai serviciilor militare de informații.

Într-un flux neîntrerupt deveneau cunoscute toate mișcările Tokio-ului, toate intențiile sale. Serviciile americane erau axate pentru interceptare în special pe liniile Tokio-Washington și Tokio-Berlin, fără a neglija însă traficul pe alte zone.

.....

Sfîrșitul anului 1940 și debutul anului 1941 au început sub nori amenințători în relațiile americano-japoneze. Iată cîteva extrase din jurnalul ambasadorului american, la Tokio, Grew:

14 decembrie 1940: *„I-am trimis o scrisoare președintelui. Îi scriam: „Dragul meu Frank... În ce privește Japonia și tot ceea ce se petrece aci, mi se pare că devine din ce în ce mai evident faptul că sîntem meniți de a avea într-o zi un conflict cu Japonia..."*

7 ianuarie 1941: *„Un lung editorial din ziarul Kokumi de azi avertizează publicul japonez că războiul va deveni necesar între Japonia și Statele Unite."*

27 ianuarie 1941: *„Se vorbește mult aci, în aceste momente, despre posibilitatea ca japonezii, în cazul unei rupturi cu Statele Unite, să provoace un atac-surpriză și de anvergură împotriva Pearl Harborului. Am informat firește guvernul."*

Erau oare acestea idei preconcepute ale lui Joseph Grew? Cîtuși de puțin. Din acel ianuarie 1941 datau primele mișcări pe tablele de șah ale agresiunii japoneze. Militarii se puseseră la lucru.

Sigetaro Simada, ministrul flotei de război declara la interogatoriul care îi fusese luat la 23 ianuarie 1946 (extras din stenogramă):

Întrebare: Yamamoto a propus planul său de atacare asupra lui Pearl Harbor marelui stat major la începutul lui 1941?

Simada: Am auzit că el l-a propus în ianuarie 1941.

Întrebare: Pe atunci el era comandantul flotei unite?

Simada: Da.

Întrebare: Amiralul Nagano i-a permis să treacă la studierea planului în martie 1941?

Simada: Nu cunosc data exactă, dar presupun că aceasta s-a petrecut mai tîrziu.

Întrebare: Dar totuși la începutul lui 1941?

Simada: Cred că în mai sau iunie...

Un alt fragment din interogatoriul amiralului Osami Nagano, șeful marelui stat major al flotei:

Întrebare: Amirale, cine a fost inițiatorul planului atacării Pearl Harborului?

Nagamo: După studierea problemei de către comandamentul unit al flotei, planul a fost elaborat de amiralul Yamamoto în primă-

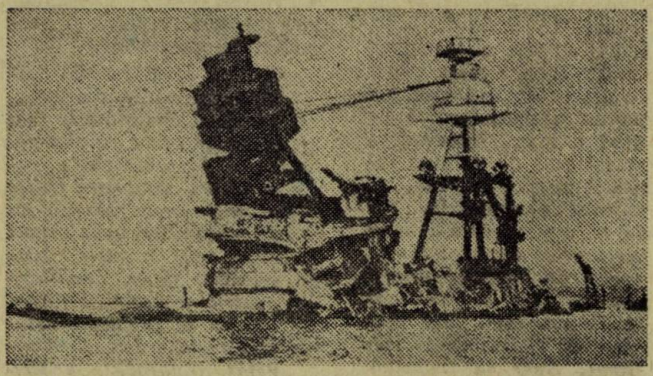

Pe această navă, „Arizona", au pierit 1102 oameni.

vara anului 1941. Planul era păstrat într-un strict secret: el era cunoscut doar de Yamamoto și încă vreo doi-trei ofițeri... Presupun că la începutul lui iulie a avut loc prelucrarea planului. Navele militare au pus la punct în golful Kagosima sistemul de lovituri date de bombardierele în picaj de pe portavioane la mică înălțime.

.....

Militarii se bucurau în acel moment de sprijinul unor politicieni din guvern, dar după părerea experților nu chiar de susținerea întregului cabinet condus de prințul Konoye, în care existau opinii împărțite oarecum în ce privește relațiile japono-americane. Și planurile de atac au devenit literă de lege numai după ce întregul cabinet fusese remaniat și armata avea cuvîntul principal. Dar toate acestea aveau să se producă mai tîrziu, spre sfîrșitul toamnei lui 1941.

În iulie, semnele de încordare în relațiile japono-americane erau tot mai evidente, deși la Washington continuau tratativele între ambasadorul japonez Nomura și secretarul de stat Hull. La sfîrșitul lunii iulie — o circulară prezidențială oficială a blocat fondurile japoneze din Statele Unite. Această măsură a afectat toate tranzacțiile comerciale în care erau implicate interese japoneze.

Cîteva zile mai tîrziu, la 31 iulie, aviația japoneză în plină criză indochineză a bombardat nava americană Tutuila aflată în portul Chung King. O altă bombă a căzut în apropiere de ambasada americană.

Grew notă în jurnalul său: *„Trei funcționari au asistat la întreaga chestiune aflați pe o colină... timpul era ideal; în momentul apropierii de navă, avionul de bombardament zburînd la o altitudine de 5 000 m, a părăsit formația, și-a schimbat itinerarul și s-a îndreptat de-a lungul unui ax care trecea cu rigurozitate deasupra navei și ambasadei. După avizul unanim al tuturor funcționarilor ambasadei americane, bombardamentul constituia un atac deliberat...“*

Concluzia ambasadorului american: *„Japonia și America la doi pași de război!“*

La 1 august a continuat să se desfășoare calm, plină de contacte diplomatice. La 18 august, ambasadorul Grew a avut o lungă întrevedere cu ministrul de externe japonez, Amiralul Toyoda. La începutul convorbirii, *Toyoda* i-a spus: *„Este absolut necesar să fie împiedicată orice indiscreție asupra chestiunilor ce urmează a fi abordate. Mai ales față de Germania și italieni. Sper că trimițîndu-vă raportul la Washington nu va exista nici un pericol ca telegrama să fie citită de alții decît cei direct interesați...“*

După ce a primit toate asigurările din partea diplomatului american, Toyoda i-a expus un lung proiect privind bazele unei înțelegeri între cele două țări. Era vorba printre altele de un acord multilateral, de amploare, privind staționarea trupelor japoneze în Indochina, problema blocării fondurilor japoneze în Statele Unite, dorința guvernului Konoye de a realiza o cooperare strînsă între cele două țări. În concluzie era propusă o întrevedere între Roosevelt și Konoye, cît mai rapid posibil, eventual la Honolulu.

Japonia, partener în pactul tripartit Berlin — Roma — Tokio, aliată a Germaniei hitleriste, căuta să cîștige timp. Era una din numeroasele acțiuni de acest gen. Cea mai bună dovadă este că dialogul Toyoda-Grew se producea după ce la Washington avusese loc o importantă întrevedere între ambasadorul japonez Nomura și președintele Roosevelt.

Cordell Hull înscrie astfel în jurnalul său convorbirea: *„Președintele s-a oprit pe scurt asupra poziției de principiu a guvernului Statelor Unite în ce privește relațiile cu Japonia și a relevat cursul opus al acesteia care folosește forța militară pentru cuceriri... Apoi trecînd la problema reluării tratativelor, el a repetat declarațiile anterioare ale guvernului japonez și anume că noi nu putem accepta continuarea tratativelor dacă guvernul japonez va trimite mai departe trupele sale și va duce acțiuni de cotropire, sprijinite de o campanie de atacuri deliberate ale presei împotriva Statelor Unite.“*

Documentul remis de *Roosevelt* lui *Nomura* era re-

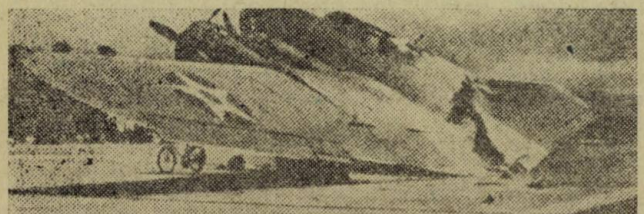

— Așa arăta fortăreața zburătoare B—17, după aterizarea forțată pe aerodromul din insula Oahu, venind din California

dactat în termeni categorici: *„Dacă guvernul japonez recunoaște că Japonia este gata să înceteze acțiunile sale cotropitoare, să-și revizuiască poziția și să ducă o politică de pace în Oceanul Pacific, corespunzătoare programului și principiilor pe care se mențin Statele Unite, guvernul Statelor Unite sînt gata să reia tratativele preliminare neoficiale, întrerupte în iulie și-și exprima dorința de a cădea de acord asupra timpului și locului corespunzător pentru schimbul de păreri. Dar... guvernul Statelor Unite consideră că pînă atunci... ar fi util ca guvernul japonez să facă o declarație mai clară decît pînă-n prezent în ce privește poziția și planurile sale“.*

La Tokio s-a preferat astfel tactica duplicitară. Preflotei militare japoneze. Conducătorii armatei terestre — cu care amiralii japonezi aveau neînțelegeri și fricțiuni aproape tradiționale — au aflat de abia în septembrie că un atac undeva în Pacific fusese pregătit. Și au aflat despre aceasta pur accidental.

Flota japoneză se afla într-un lanț neîntrerupt de manevre. Acestea ajunseseră să fie ceva obișnuit. Cînd la 2 septembrie au fost convocați la Tokio toți ofițerii de stat-major, se presupunea că va fi vorba de o nouă serie de manevre. Sala colegiului militar naval, unde fusese programată inițial întrevederea amiralului Yamamoto cu ofițerii, devenise neîncăpătoare. De aceea totul se mutase în sala mare a colegiului militar al armatei care era pusă oarecum — prin cele ce aveau să urmeze — generală în revistă a posibilităților noastre...

Și astfel, pentru prima oară flotelor participante la manevre le-au fost date nume precise. Flota atacantă, condusă de Yamamoto, avea indicativul N (Nippon — Japonia), alta condusă de amiralul Notutake Kondo — A (America), iar a treia — condusă de amiralul Cuichi Nagumo — E (England — Anglia). Manevrele, care după opinia lui Yamamoto urmau „să hotărască soarta imperiului pe secole“, au început la 5 septembrie și au durat cu mici pauze pînă la 13 septembrie. Iar concluzia lor principală era: atacul împotriva Pearl Harborului era posibil. Și în plus se estima că Japonia va pierde aproximativ o treime din forțele sale cu prilejul atacului, ceea ce s-a dovedit a fi o apreciere pesimistă...

După manevre, Yamamoto, la bordul navei amiral Nagato, s-a întîlnit cu mareșalul Sigiyma, șeful marelui stat major al armatei, pe care l-a informat, în fine, despre atacul proiectat.

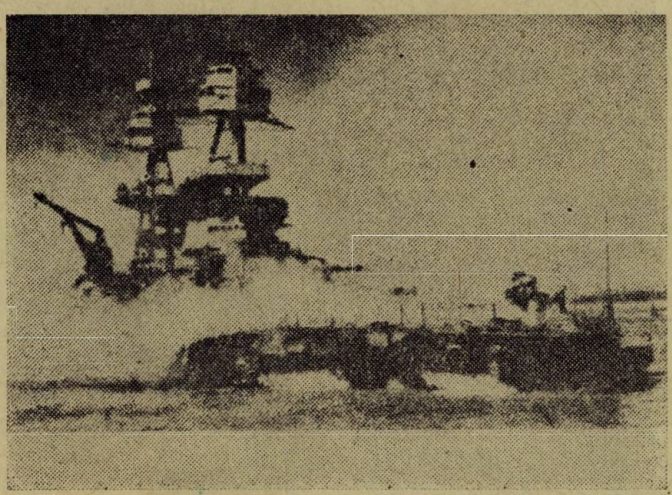

— Grav avariată, nava „Nevada“ a reușit să părăsească apele portului. Ea însă a eșuat peste scurt timp pe nisipurile peninsulei Wsipio. Nava avea un deplasament de 29 000 tone.

cizarea poziției a fost înlocuită prin propunerea asupra întrevederii Konoye-Roosevelt și atît.

Furtuna se apropie

La originea planurilor agresiunii împotriva Statelor Unite se aflau vîrfurile în fața faptului împlinit.

În auditoriul vast, Yamamoto a luat cuvîntul printre primii:

— V-am convocat pentru a vă anunța că manevrele care vor avea loc sînt ultimele și după terminarea lor trebuie să fiți pregătiți de război. Vom face deci din aceste manevre o trecere

.....

La 6 septembrie seara ambasadorul american Grew a fost invitat de primul ministru Konoye la un dineu organizat la domiciliul unui prieten. În jurul mesei

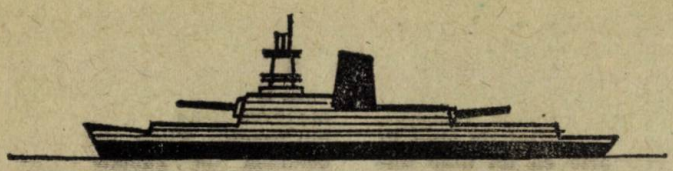

se mai aflau secretarii celor două personalități — Dooman și Ushiba. Discuția a durat aproximativ trei ore parcurgîndu-se oarecum toată sfera relațiilor americano-japoneze. Prințul, foarte volubil și bine dispus, a declarat că el este singurul om politic japonez capabil să restabilească relațiile normale între cele două țări. Și în acest scop — Konoye revenea asupra ultimei propuneri diplomatice formulate de Japonia — o întrevedere a sa cu președintele Roosevelt îi părea oportună și urgentă. Și un amănunt în plus: *„De altminteri, șefii forțelor navale și militare japoneze au o atitudine favorabilă, fiind nu numai de acord cu propunerea în sine, dar acceptînd chiar să fie prezenți la întrevedere"*.

Era o precizare importantă, dacă nu ar fi fost vorba de jocul dublu al Japoniei. La Washington se știa — atît pe canalele diplomatice, cît și pe cele ale serviciilor de informații — că vîrfurile militare reprezintă forța care împinge lucrurile spre un conflict. Or, prin declarația lui Konoye, ar fi însemnat că un obstacol serios era înlăturat.

Grew nu putea însă ști în timpul dineului cel puțin două fapte care l-ar fi determinat să privească cu alți ochi oferta amabilă a interlocutorului său:

În primul rînd că șeful marinei se afla în acel moment pe una din navele care conduceau manevrele-repetiție în vederea războiului.

În al doilea rînd — și aceasta era mult mai important — ce se petrecuse în dimineața aceleiași zile.

La 6 septembrie, prințul Konoyo împreună cu cabinetul și cu alți oameni politici, în prezența împăratului, a trecut în revistă situația relațiilor japono-americane. Fusese adoptat un document: „Bazele politicii guvernului imperial în actualele condiții" care, printre altele, se axau pe următoarea idee dominantă:

1. *Hotărîte să nu ne oprim, chiar dacă am putea fi atrase într-un război cu Statele Unite (Anglia și Olanda) vom continua pregătirile militare pentru asigurarea securității noastre naționale astfel încît să le terminăm aproximativ la sfîrșitul lui octombrie.*

2. *Paralel cu aceasta vom folosi toate mijloacele diplomatice pentru a înclina Statele Unite și Anglia să cadă de acord cu propunerile noastre...*

3. *Dacă pînă la începutul lui octombrie nu vom avea o speranță serioasă în ce privește realizarea unui acord pe baza cerințelor noastre cu ajutorul tratativelor diplomatice menționate, vom hotărî imediat pregătirea de război împotriva Statelor Unite (Angliei și Olandei).*

Cererile japoneze erau expuse în două anexe — un plan minimal și unul maximal, în mod evident inacceptabile Statelor Unite și cu un caracter ultimativ.

Și astfel, în momentul în care Konoye i se adresa lui Grew, în seara aceleiași zile, pe un ton reținut spunîndu-i: „Factorul timp are o foarte mare importanță. Vor fi necesare probabil șase luni sau un an pentru elaborarea unui acord", el știa că în aproximativ trei luni tunurile vor începe să tragă. Totuși, Konoye era într-un fel sincer: el avea nevoie de timp. Pentru a-l cîștiga pusese la cale dineul cu Grew.

.....

Din ianuarie pînă-n septembrie consulatul japonez din Honolulu a expediat la Tokio aproape zilnic telegrame cifrate despre toate mișcările forțelor navale americane în apele hawaiene. Erau telegrame obișnuite de spionaj și serviciile de informații americane nu le acordau o atenție ieșită din comun. La 9 octombrie a fost descifrată însă la Washington o telegramă cu un conținut special. Ea purta nr. 83 și era expediată de Tokio consulatului de la Honolulu:

„Tokio către consulul general din Honolulu, 24 septembrie 1941, nr. 83. Din acest moment am dori ca rapoartele dv. asupra navelor să fie redactate în măsura posibilităților în baza următoarelor indicații:

1. Zona marină a Pearl Harbor-ului este în mare împărțită în cinci sectoare:

Sectorul A — *partea cuprinsă între insula Ford și arsenal;*

Sectorul B — *partea adiacentă malului de sud*

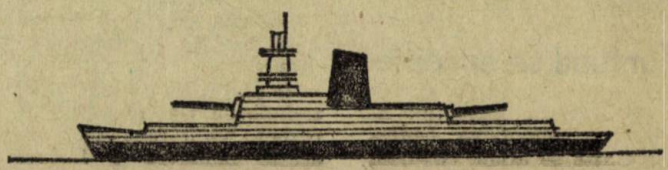

și vest al insulei Ford. Acest sector se află de cealaltă parte a insulei în raport cu precedentul.

Sectorul C — *East Loch (lacul de est)*

Sectorul D — *Middle Loch (lacul mijlociu)*

Sectorul *E* — *West Loch (lacul de vest) și intrarea în port.*

2. În ce privește cuirasatele și portavioanele, am dori să știm care sînt ancorate (fiind mai puțin importante) și cele aflate la margine, în porturi sau în docuri. Comunicați pe scurt clasa și tipul navelor..."

Deci la aproape două săptămîni de la expedierea ei, telegrama japoneză cerînd precizări de mare importanță despre Pearl Harbor fusese descifrată cu ajutorul mașinilor purpurii. Date de acest fel nu fuseseră cerute pentru nici o altă bază navală americană.

Amiralul Kimmel, comandantul suprem al flotei din Pacific, declara:

După descifrarea telegramelor din 24 septembrie și din zilele următoare era limpede că se schimbase radical și în mod amenințător caracterul informațiilor care-i interesau pe japonezi".

Magic: H-315 minute

Pearl Harborul a însemnat unul din exemplele cele mai frapante ale unei situații inexplicabile: informațiile au sosit la timp dar acei care hotărau linia de acțiune americană sau șefii militari fie, că le neglijau, fie că le interpretau prost fie, în fine, le obțineau „exact" mai tîrziu. Concluzia specialiștilor americani în afacerea Pearl Harbor este că uneori o supraabundență de informații importante dar divergente poate să ducă la o dezorientare de aceeași manieră ca și o lipsă totală de date.

Pentru profani, serviciile de informații dispuneau înainte de Pearl Harbor de un fascinant titlu de glorie: ele erau informate „la minut" asupra sistemului japonez de cifru pe care-l cunoșteau în întregime. Reușind să descifreze telegramele japoneze denumite în codul american — Magic — Statele Unite dispuneau asupra inamicului de un avantaj remarcabil și greu de imaginat. La nivelul cel mai înalt, politic și militar, al Statelor Unite se scurgeau zilnic comunicările cele mai secrete între guvernul de la Tokio și ambasadorii săi de la Washington, Berlin, Roma, Berna, Ankara, precum și principalele ambasade din lume. Americanii puteau deci cunoaște în orice moment rapoartele atașaților militari precum și ale agenților secreți ai Japoniei instalați la Honolulu, Panama, Filipine, ca și în principalele porturi americane. Erau dinainte cunoscute inițiativele diplomatice proiectate de To-

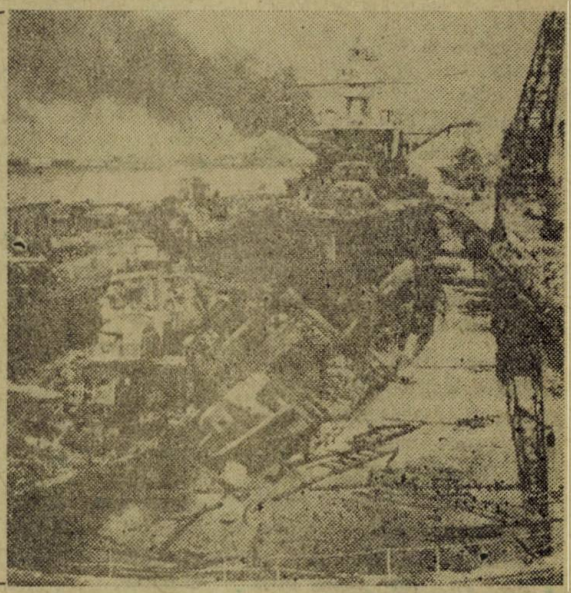

Iată o imagine care arată proporțiile dezastrului. Nava „Cassin" răsturnată peste nava „Downes". În fund „Pennsylvania" grav avariată. Navele se aflau în docul nr. 1. Această fotografie a fost executată la foarte scurt timp după terminarea raidurilor aviației japoneze.

kio precum și informațiile culese de agenții japonezi asupra pregătirilor militare ale Statelor Unite. Și totuși, acest avantaj, luat în sine, sau asociat informațiilor din altă sursă (serviciile secrete britanice, recunoașterile aeriene, analiza mișcărilor flotei japoneze prin interceptarea mesajelor radio, sau chiar Ambasada americană din Japonia) n-au reușit să pună la adăpost Statele Unite împotriva unei surprize.

Vom lua un singur exemplu survenit în zilele sau poate chiar în ziua dinaintea atacului de la Pearl Harbor. În ultimul sfert de oră Magicul a furnizat patru avertismente importante care pot fi numite astfel: Mesajul de apel, Mesajul în 14 părți, Mesajul ultimei ore și Mesajul de distrugere a codurilor.

Primul mesaj numerotat de către Tokio 901 anunța răspunsul guvernului japonez la propunerea americană din 26 noiembrie: „*Acest mesaj separat este foarte lung. Îl voi transmite în 14 elemente și cred că-l veți primi mîine, fără să fiu însă sigur. Situația este extrem de delicată și vă rog să păstrați cel mai mare secret pînă la noi ordine. Momentul în care urmează să prezentați memorandumul nostru Statelor Unite vă va fi indicat într-o telegramă separată. Dar vă rog între timp să faceți totul pentru a-l putea transmite americanilor imediat ce ați primit instrucțiunile noastre*".

Acesta era răspunsul pe care-l așteptau ambasadorii japonezi; ei fuseseră informați la 28 noiembrie că răspunsul semnifică „ruptura de facto a tratativelor". Evident, japonezii acordau o mare importanță acestui răspuns, precum și momentului la care el era dat: niciodată nu fusese trimis un mesaj atît de lung (în 14 părți).

Mesajul a fost interceptat de către serviciile de descifrare ale marinei americane la 6 decembrie orele 7,20. Serviciul de traducere al armatei terestre — spre prînz. Toate posturile au fost prevenite de iminența unui mesaj care avea să urmeze.

Și mesajul așteptat a început să fie transmis. Telegrama purta numărul 902 și întregul mesaj era de fapt un fel de notă istorică referitoare la expunerea „eforturilor" japoneze pentru menținerea păcii în Asia și a sistematicelor obstacole anglo-saxone. Faptul nu era nou, dar în cea de-a 14-a parte intervenea elementul esențial — Japonia anunța încetarea negocierilor, concluzînd:

> „*A trebuit să abandonăm ultima speranță în asanarea relațiilor japono-americane... Guvernul japonez are în consecință regretul de a informa guvernul american că atitudinea sa îi interzice să ia în considerare un acord prin continuarea negocierilor*".

Postul de descifrare al marinei de la Baybridge Island a început să capteze acest lung mesaj în dimineața zilei de 6 decembrie. Primele 13 părți au fost recepționate și transmise la Washington prin teletip în jurul prînzului. Dar cea de-a 14-a parte, captată la orele 3, n-a ajuns la Washington decît în dimineața de 7 decembrie. Ansamblul a fost descifrat de către marină și nu era necesară traducerea lui.

Un al treilea mesaj (907) era concis, oferind însă indicații extrem de importante:

> „*Ambasadorii sînt rugați să remită răspunsul nostru către guvernul Statelor Unite (de preferință secretarului de stat) la ora 1 p.m. (ora americană) 7 decembrie.*"

Indicația era precisă, iar ora cuprinsă în mesaj făcea să se presupună că în jurul acestei ore putea interveni un atac militar din partea Japoniei. Și acest mesaj a fost interceptat și tradus de serviciile de descifrare ale marinei americane.

A urmat un ultim mesaj prin care ambasadorii japonezi aveau în mînă ultimul atu (de altfel nu numai ei ci și serviciile de informații americane):

> „*După descifrarea mesajului meu în 14 puncte și a mesajelor ulterioare sînteți rugați să distrugeți imediat mașina de descifrare pe care o aveți și toate celelalte mașini. Procedați la fel și pentru documentele secrete*".

Întotdeauna un asemenea mesaj era precursorul ostili-

— Explozia distrugătorului „Show". A fost atît de puternică încît schijele au zburat pînă la o distanță de aproape un kilometru. Nava care se afla în docul plutitor a fost definitiv pierdută. Acest lucru s-a întîmplat aproape de sfîrșitul atacurilor japoneze.

tăților. Mesajul a fost descifrat imediat de marină.

Se poate ușor înțelege că cele patru mesaje luate în parte sau în ansamblu ofereau pe plan analitic vîrfurilor militare indicații deosebit de prețioase. Măsurile de apărare americane ar fi trebuit să fie luate în baza oricărui mesaj, nu neapărat numai în baza tuturor mesajelor laolaltă. Cu alte cuvinte, nu este neapărat interesant de stabilit momentul în care au parvenit aceste mesaje — sîmbătă sau duminică, ci ce concluzii s-au tras în baza elementelor informaționale anterior primite. Dacă ruptura negocierilor echivala pentru cercurile americane cu intenția Japoniei de a declanșa un atac împotriva Statelor Unite înseamnă că S.U.A. dispuneau de dovezi hotărîtoare. Și totuși, semnificația reală a telegramei privind înmînarea mesajului, nu a fost clară multora dintre conducătorii americani. Nimeni nu credea, se pare, că o ruptură diplomatică ar putea însemna o declanșare *imediată* a conflictului.

Washingtonul a fost surprins ulterior și de faptul că Japonia și-a ales locul de atac împotriva Pearl Harborului. Printre ipoteze plauzibile ale comandamentului militar american figura un atac asupra insulelor din Pacific sau împotriva Filipinelor. Dar și aci fără nici un fel de certitudine. Motivul? Ambiguitatea abundenței de informații. Iată de ce specialiștii americani consideră că una din lecțiile majore ale Pearl Harborului o constituie analiza minuțioasă a totalității informației existente.

Fotografia înfățișează dana nr. 10 după atac. Bătrînul puitor de mine „Oglala", s-a răsturnat. În stînga, crucișătorul „Helena".

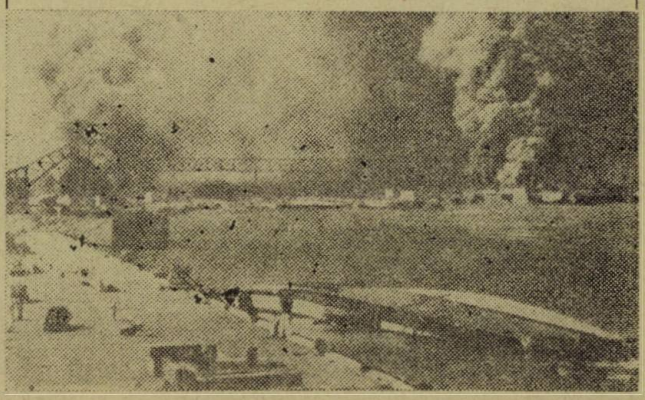

GRUPA SANGUINĂ ŞI TEMPERAMENTUL!...

Fiecare dintre noi este un necunoscut. Un necunoscut pentru alţii, un necunoscut pentru sine. Iată că psihologia vă oferă o nouă posibilitate de a încerca să aflaţi secretele propriei dv. personalităţi şi, în acelaşi timp, aceea de a-i cunoaşte mai bine pe ceilalţi.

După cercetătorii de specialitate, temperamental oamenii aparţin uneia dintre aceste patru grupe: armonicii, melodicii, ritmicii şi complecşii!.

Armonicii, hipersensibili, se dezvoltă, se împlinesc în măsura în care se găsesc în acord afectiv cu mediul.

Melodicii, foarte favorizaţi, se adaptează cu uşurinţă pretutindeni.

Ritmicii, perseverenţi şi autoritari, îşi urmează drumul fără să sufere prea mult din pricina loviturilor vieţii.

Complecşii, neliniştiţi, instabili, sînt un amestec al celorlalte trei grupe.

Savanţii au ajuns la aceste constatări după ani de lungi observaţii şi experienţe, după acumularea şi clasificarea a mii şi mii de fişe: nume, prenume, grupe sanguine, talie, greutate, culoarea ochilor, a părului etc.

Nu cu puţină mirare au observat cercetătorii acestor fişe că între *temperament* şi *grupa sanguină* este o corelaţie evidentă. Oamenii din grupa sanguină A se dovedeau temperamente de armonici; cei din grupa B ritmici; cei din O melodici; cei din AB erau de tipul complex.

Marea surpriză

Spre a-şi completa experienţele, descoperitorii acestui adevăr au făcut, între altele, teste psihologice şi determinări de grupe sanguine unui număr de 60 de persoane.

O mare surpriză îi aştepta. Confruntînd rezultatele, în două cazuri, temperamentul dezvăluit de teste nu corespundea cu grupa sanguină a celui testat. Ambii erau melodici prin excelenţă şi ar fi trebuit să aparţină grupei O dar nu aparţineau.

Psihobiologia — s-au întrebat cercetătorii înregistrează primul eşec? S-au verificat rezultatele testelor. Nu era nici o îndoială: erau perfect exacte. Nedumerire! Cineva are ideea să refacă grupele sanguine ale celor testaţi. Greşeala era acolo. Ambii aparţineau grupei O, melodici de cea mai pură formă.

Dacă nu sînteţi convinşi

Faceţi singuri această experienţă. Cu prilejul unei reuniuni mai numeroase, separaţi-vă invitaţii în două grupe. De o parte „O", de altă parte restul „A", „B" şi „AB". Veţi avea surpriza să vedeţi că tonul se ridică în prima grupă, că discuţiile devin mai însufleţite. Aceasta vă va frapa cu atît mai mult cu cît membrii celui de al doilea grup vor rămîne rezervaţi, închişi în ei înşişi.

Şi dacă doriţi să vă cunoaşteţi mai bine

Sînteţi din grupa „A"

Dacă aparţineţi acestei grupe sanguine, nu vă simţiţi bine oriunde, cu oricine. Alegeţi, aveţi preferinţe.

Uneori sînteţi foarte vulnerabil. Aveţi nevoie să fiţi calmat, încurajat. Sînteţi extrem de sensibil. Într-un cuvînt, armonic. Sînteţi un pasionat care foarte uşor poate pierde măsura. Tot ceea ce ţine de

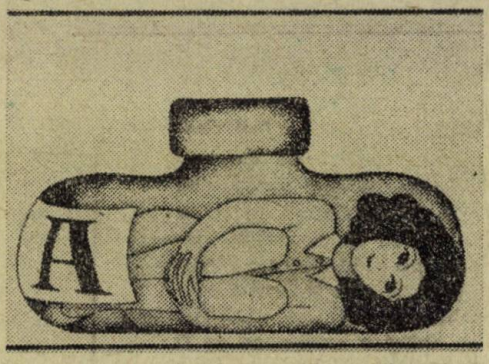

sensibilitate capătă la dv. o importanţă primordială. Sînteţi inegali în muncă. Treceţi prin faze succesive, care merg de la exaltare la pesimismul cel mai mare. Vă place ceea ce este neaşteptat şi sînteţi capabili de iubiri fulgerătoare.

Meserii pentru „A": scriitor, cercetător, ceasornicar, muncitor calificat, arhitect.

Sînteţi din grupa „B"

Dacă aparţineţi acestei grupe sînteţi un ritmic. Înzestrat pentru acţiune, disprezuiţi slăbiciunile de caracter. Cum nu vă temeţi de nimic, nu sînteţi nici timid, nici reţinut. Rămîneţi insensibil la influenţe din afară. Principalele dv. calităţi sînt: tenacitatea, perseverenţa, stabilitatea.

EUGEN TARU

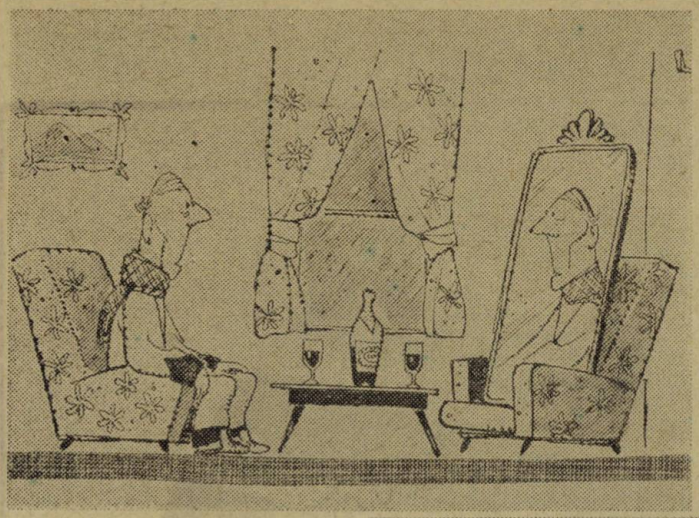

◀ *Singurătate...*

— Să critici, tovarășă, cum să nu critici?!... Dar să nu pierzi din vedere perspectiva! ▶

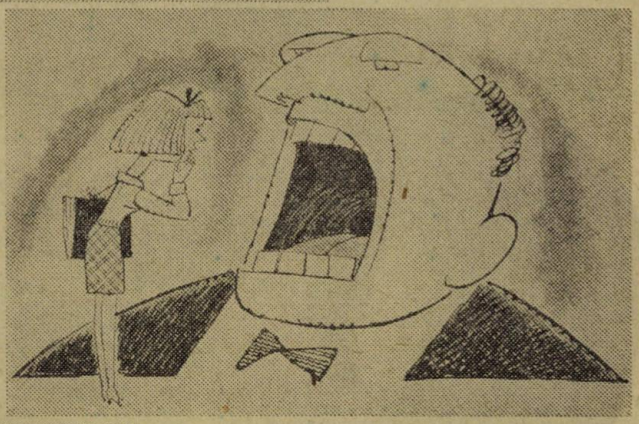

— Recunosc! Soția mea e o sfîntă! ▼

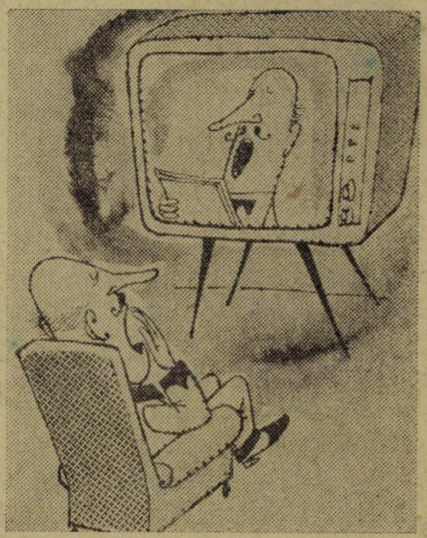

Fără cuvinte

— Pentru toate vîrstele
— pentru toate anotimpurile
— pentru bărbaţi şi copii

Fabrica PARTIZANUL Bacău, realizează pantofi, ghete, cizme, bocanci, sandale bărbăteşti, papuci de gimnastică şi de casă, ghetuţe tip Baby pentru copii mici. COTIDIAN este marca produselor fabricii.

INTREPRINDEREA DE PIELE ŞI ÎNCĂLŢĂMINTE PARTIZANUL BACAU — str. Ştefan cel Mare nr. 90

...vede

tot !..

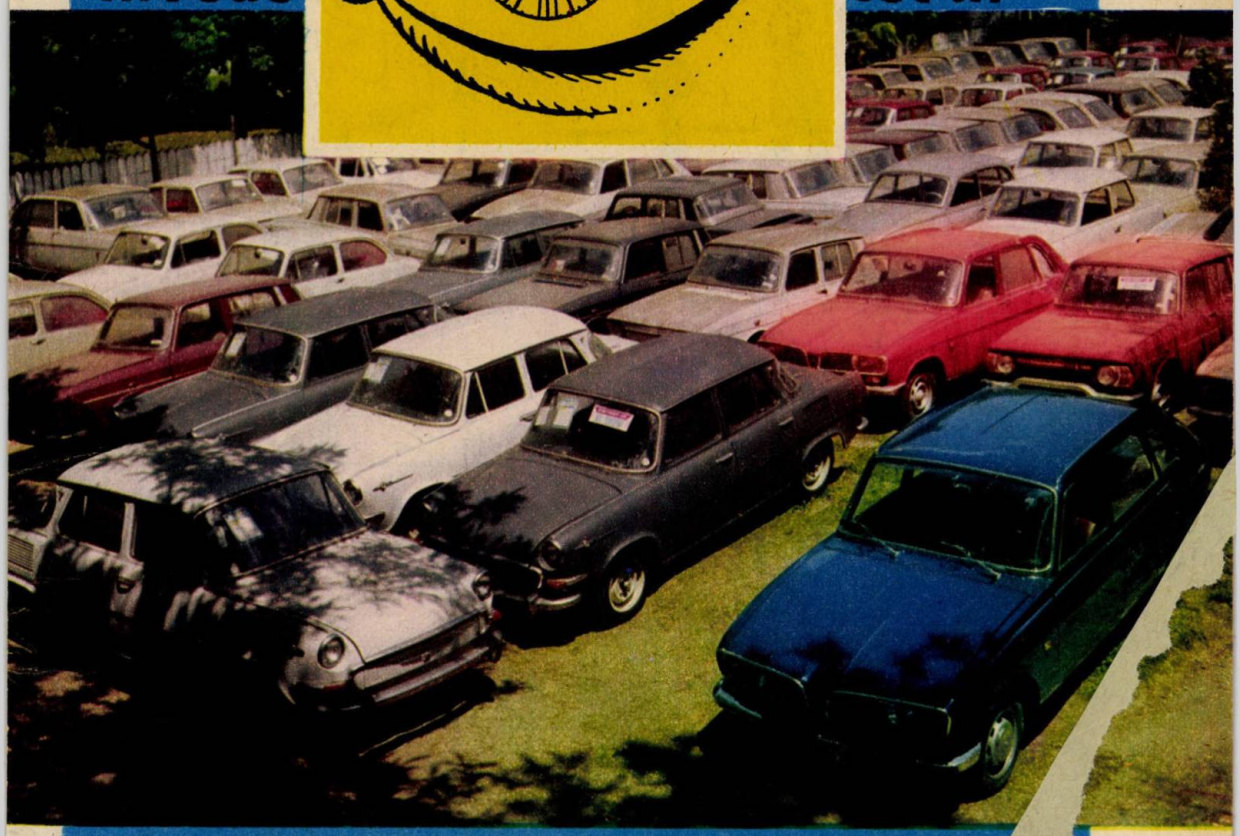

AUTOSERVICE

CICLOP

Secția auto 1 — Ciclop — Bd. Magheru 6–8 — tel. 11.91.71
Secția auto 2 — Fiat — str. Bujoreni 3–5 — tel. 31.26.30
Secția auto 3 — Moskvici-Volga-Skoda, șos. Giurgiului 260 — tel. 41.01.79

umor

MARIAN OPROIU

— Ce ochi frumoși aveți!

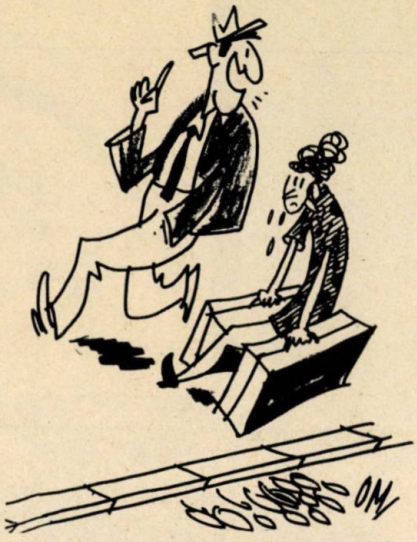

— Dacă ți-e greu, să chem un taxi

— Și părinții joacă volei uneori...

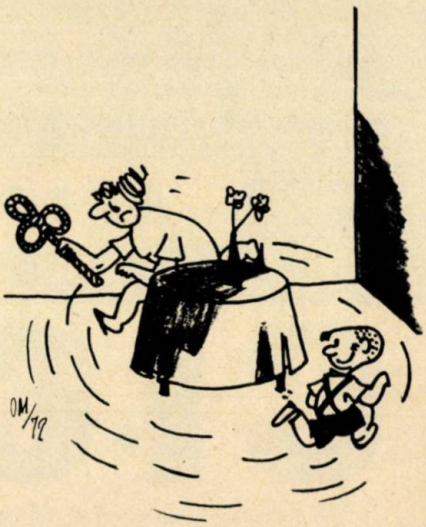

Sens giratoriu